

Działalność podmiotów gospodarki narodowej na Mazowszu 2010

Raport roczny

Zamawiający: Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
Wykonawca: Ecorys Polska Sp. z o.o.

Warszawa, 2013

Opracowanie współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013. Dotyczy projektu nr POKL.08.02.02-14-001/09 pn.: „Budowa systemu monitoringu i podstaw ewaluacji wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza”.

Spis treści

SPIS TREŚCI	2
WPROWADZENIE	3
STRESZCZENIE	4
INDEKS SKRÓTÓW	6
1. GOSPODARKA MAZOWSZA.....	7
2. INTERNACJONALIZACJA	19
3. INNOWACYJNOŚĆ	31
4. NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ.....	45
5. WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ	49
6. OCHRONA WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ	54
7. BIOTECHNOLOGIA	61
8. WSPARCIE PUBLICZNE	65
PODSUMOWANIE	70
SŁOWNIK POJĘĆ	72
SPIS WYKRESÓW	74
SPIS TABEL.....	77
SPIS MAP	79
ŹRÓDŁA DANYCH	80

Wprowadzenie

Raport powstał w związku z realizacją przez Samorząd Województwa Mazowieckiego projektu pod nazwą: „Budowa systemu monitoringu i podstaw ewaluacji wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza”, w ramach *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.2 Transfer wiedzy, Poddziałanie 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji*.

Opracowanie stanowi jeden z trzech raportów sprawozdawczych, stanowiących, wraz z czwartym, analitycznym raportem, istotny element systemu monitoringu i podstaw ewaluacji wdrażania RIS Mazovia.

Raport ma na celu dostarczenie wiedzy na temat poziomu innowacyjności województwa mazowieckiego oraz funkcjonowania podmiotów gospodarki narodowej na Mazowszu. Głównym atutem opracowania jest zebranie „w jednym miejscu” wszystkich kluczowych danych dotyczących działalności mazowieckich przedsiębiorstw, w tym danych pochodzących z baz Głównego Urzędu Statystycznego, które nie są danymi ogólnodostępnymi (udostępnianymi nieodpłatnie).

W ramach opracowania zostały zamieszczone szczegółowe dane z następujących obszarów:

- ogólna charakterystyka gospodarki Mazowsza;
- internacjonalizacja przedsiębiorstw;
- innowacyjność przedsiębiorstw;
- nakłady na działalność innowacyjną;
- współpraca w zakresie działalności innowacyjnej;
- biotechnologia;
- ochrona własności przemysłowej oraz
- wsparcie publiczne w ramach działalności innowacyjnej.

Zbiór raportów skierowany jest do osób zaangażowanych w kształtowanie polityki innowacyjnej województwa, jak również przedstawicieli przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu, jednostek naukowych, jednostek samorządu terytorialnego. Może być on jednak również wykorzystywany przez innych odbiorców zainteresowanych innowacyjnością Mazowsza – studentów, przedsiębiorców, urzędników, pracowników instytucji otoczenia biznesu i inne osoby. Dotarcie do tych grup zainteresowanych umożliwi publikacja raportów na ogólnodostępnej stronie internetowej projektu oraz portalu www.ris.mazovia.pl.

Streszczenie

Treść raportu została uporządkowana według ośmiu bloków tematycznych.

I. Gospodarka Mazowska

W części dotyczącej gospodarki Mazowska przedstawione zostały podstawowe dane dotyczące gospodarki województwa mazowieckiego. Znajdują się tutaj informacje, które można wykorzystać przy ocenie ogólnej kondycji i potencjału rozwojowego mazowieckich przedsiębiorstw. Opisana została struktura podmiotów gospodarczych, przychody ze sprzedaży, wartość obecnie posiadanych środków trwałych oraz inwestycje w ich budowę, zakup i ulepszenie.

II. Internacjonalizacja

W kontekście internacjonalizacji przedstawione zostały kompleksowe dane dotyczące relacji mazowieckich przedsiębiorstw z podmiotami zagranicznymi. Znajdują się tu dane dotyczące m.in. przynależności do międzynarodowych grup przedsiębiorstw, a także dane nt. działalności oddziałów, zakładów i podmiotów z siedzibą za granicą, w których mazowieckie firmy mają udziały.

III. Innowacyjność

Blok dotyczący innowacyjności obejmuje dane dotyczące innowacyjności przedsiębiorstw w kontekście osiąganych przez nie efektów w tym zakresie, tj. wprowadzonych innowacji (produktowych, procesowych, organizacyjnych), przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek.

IV. Nakłady na działalność innowacyjną

Część dotycząca nakładów na działalność innowacyjną służy ocenie poziomu zaangażowania przedsiębiorstw w prowadzenie działalności innowacyjnej, nie umożliwia jednak oceny efektów tych działań. Znajdą się tu dane dotyczące wielkości nakładów na działalność innowacyjną, w tym struktury ich przeznaczenia i źródeł finansowania.

V. Współpraca w zakresie działalności innowacyjnej

Niniejszy blok tematyczny obejmuje dane związane ze współpracą mazowieckich przedsiębiorstw w zakresie działalności innowacyjnej z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami. Dane pozwalają scharakteryzować obszary współpracy, pochodzenie partnerów, a także przynależność mazowieckich przedsiębiorstw do różnego rodzaju grup kooperacyjnych (m.in. inicjatyw klastrowych).

VI. Ochrona własności przemysłowej

Część dotycząca ochrony własności przemysłowej obejmuje dane dotyczące aktywności mazowieckich przedsiębiorstw w zakresie ochrony własności przemysłowej. Znajdują się tu dane dotyczące z jednej strony zakupu lub sprzedaży istniejących już praw własności, z drugiej – procesu pozyskiwania praw własności na nowe, opracowane przez siebie rozwiązania.

VII. **Biotechnologia**

Część biotechnologia skupia kluczowe dane dotyczące działalności naukowej w dziedzinie biotechnologii, w tym: podmiotów zajmujących się działalnością B+R w tym obszarze, personelu, nakładów na prace B+R, jak również technologii będących przedmiotem badań.

VIII. **Wsparcie publiczne**

W ostatniej części opisane zostało wsparcie publiczne, mierzone przez pryzmat danych dotyczących pomocy publicznej pozyskiwanej przez mazowieckie przedsiębiorstwa w ramach działalności innowacyjnej. Obejmują one m.in. źródła pochodzenia środków wsparcia oraz ich przeznaczenie, a także ocenę „klimatu dla innowacji”, czyli środowiska okołobiznesowego.

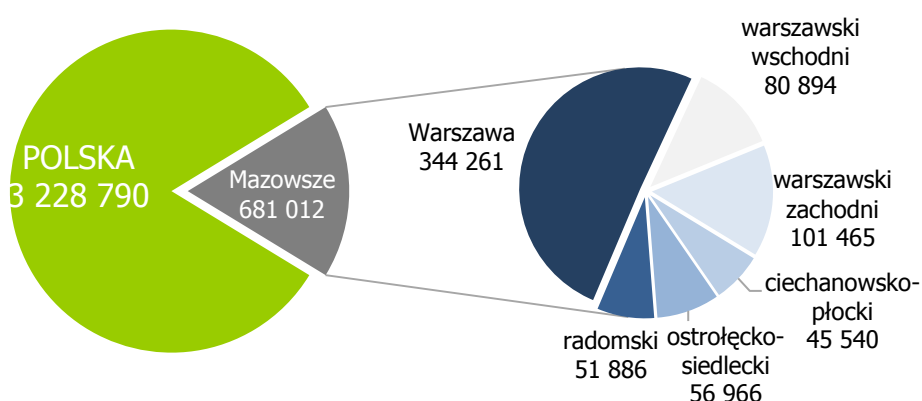
Indeks skrótów

BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
B+R	Prace badawczo-rozwojowe
EIS	Europejski Ranking Innowacyjności (ang. <i>European Innovation Scoreboard</i>)
EPC	Liczba bezpośrednio utworzonych nowych etatów
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KIS	Usługi wiedzochłonne (ang. <i>knowledge intensive services</i>)
KZZ	Sprawozdanie podmiotów z kapitałem zagranicznym
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
PCT	Układ o Współpracy Patentowej (ang. <i>Patent Cooperation Treaty</i>)
POKL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PNT-02	Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle
RIS	Regionalny Wskaźnik Innowacyjności (ang. <i>Regional Innovation Scoreboard</i>)
REGON	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
RIS	Regionalna Strategia Innowacji
UE	Unia Europejska

1. Gospodarka Mazowska

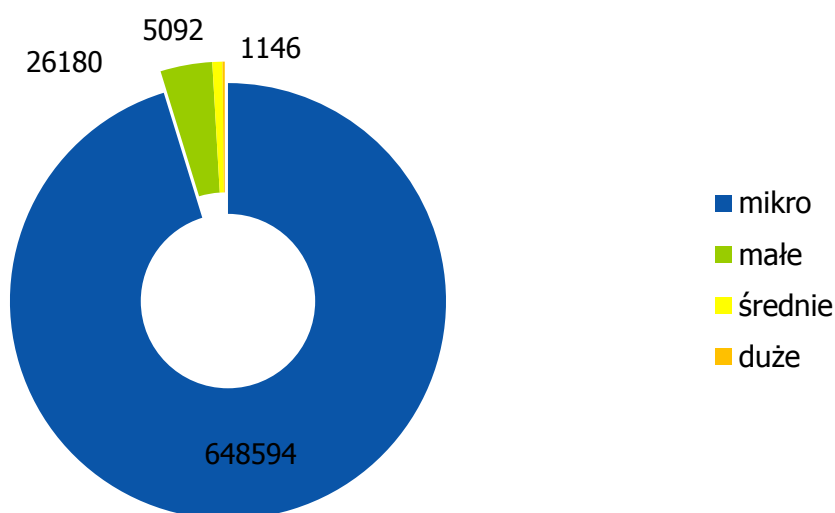
W 2010 r. w województwie mazowieckim zarejestrowanych było 681,0 tys. podmiotów gospodarczych, o 5,3% więcej niż w roku poprzednim. Liczba podmiotów gospodarczych na Mazowszu stanowi 17,4% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Polsce, przy czym ponad połowa spośród nich (344,3 tys.) przypada na Warszawę. W strukturze przedsiębiorstw zdecydowanie dominują firmy zatrudniające mniej niż 9 osób (mikroprzedsiębiorstwa) – 94,9%.

Wykres 1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

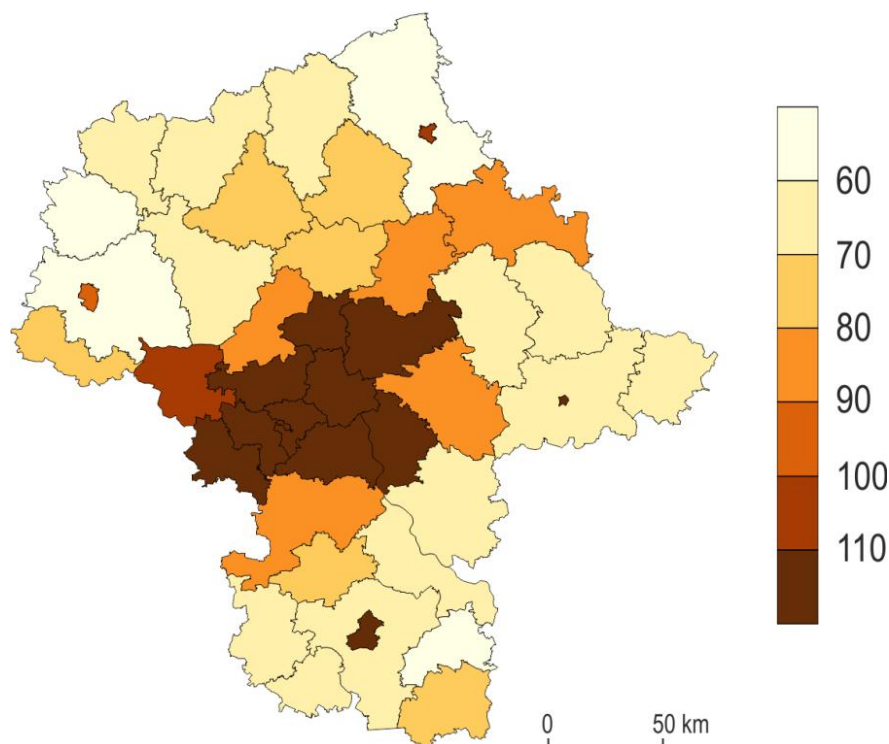
Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Mapa 1. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. Mieszkańców (2010)

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców w 2010 r.

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie mazowieckim, jego podregionach oraz Polsce według kodów PKD (2010)

Jednostka terytorialna	ogółem	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność
POLSKA	3 909 802	92 537	846 795	2 970 470
MAZOWIECKIE	681 012	13 025	132 515	535 472
Podregion ciechanowsko-płocki	45 540	2 510	9 990	33 040
Podregion ostrołęcko-siedlecki	56 966	4 336	12 929	39 701
Podregion radomski	51 886	2 076	12 867	36 943
Podregion m. Warszawa	344 261	1 150	54 850	288 261
Podregion warszawski wschodni	80 894	1 285	20 732	58 877
Podregion warszawski zachodni	101 465	1 668	21 147	78 650

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej według PKD i poziomów techniki, w Polsce i woj. mazowieckim (2010)

	Polska	Mazowieckie
RAZEM	3909802	681012
Przetwórstwo przemysłowe	360090	57421
W tym:		
Wysoka technika	6989	2012
Średnio-wysoka technika	29063	5588
Sektor usług	2970470	535472
W tym:		
KIS „high tech”	82618	24184
KIS pozostałe	883433	170527

Źródło: GUS.

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarki narodowej według sektora własności i poziomów techniki, w Polsce i woj. mazowieckim (2010)

	Ogółem	Publiczna	Osób fizycznych krajowych	Własność krajowa pozostała	Z przewagą kapitału zagranicznego	Mieszana
RAZEM	681012	12830	584830	56023	25092	2237
Przetwórstwo przemysłowe	57421	141	51369	3559	2094	258
w tym:						
Wysoka technika	2012	26	1534	249	178	25
Średnio-wysoka technika	5588	35	4536	538	424	55
Sektor usług	535472	12293	453416	47404	20630	1729
w tym:						
KIS „high tech”	24184	180	21574	1352	980	98
KIS pozostałe	170527	9295	143152	12208	5452	420

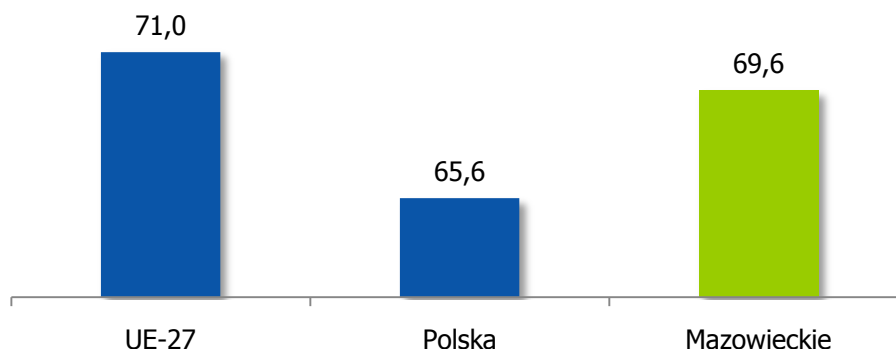
Źródło: GUS.

Mazowsze jest regionem o największej aktywności zawodowej w Polsce. W 2010 r. współczynnik aktywności zawodowej mierzony dla całej populacji wyniósł 58,0% (wobec 58,8% w 2009 r.), natomiast wśród osób w wieku produkcyjnym 75,2% (75,0% w 2009 r.), podczas gdy średnie wartości dla całego kraju kształtowały się na poziomie odpowiednio 55,3% oraz 71,6%.

Województwo mazowieckie na tle innych regionów wyróżnia się wysoką aktywnością zawodową wśród kobiet; w 2010 r. wyniosła ona 50,7% dla ogółu populacji (średnia dla Polski 47,6%) oraz 70,9% wśród kobiet w wieku produkcyjnym (wobec 66,8% dla Polski). Jednakże, w przeciwieństwie do reszty kraju, aktywność zawodowa kobiet w 2010 r. zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim – w 2009 r. wynosiła ona 51,9% dla całej populacji i 71,0% dla osób w wieku produkcyjnym.

Biorąc pod uwagę wskaźnik aktywności zawodowej w grupie wiekowej 15-64 lat, Mazowsze wypada bardzo korzystnie na tle Polski, regionowi niewiele brakuje również do osiągnięcia poziomu średniej odnotowanej dla krajów unijnych.

Wykres 3. Aktywność zawodowa osób w wieku 15-64 lat w krajach UE-27, Polski i województwa mazowieckiego (2010)

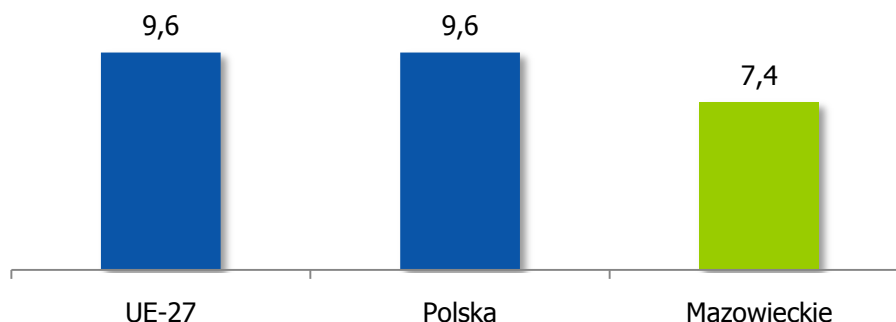

Źródło: Eurostat.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie mazowieckim w 2010 r. wyniósł 53,7% (rok wcześniej kształtował się na poziomie 55,3%). Był najwyższy w kraju – wskaźnik dla Polski wyniósł 50,0%. Stopa bezrobocia (wg BAEL) wzrosła z 6,0% do 7,4%, wciąż pozostając na poziomie najniższym ze wszystkich województw (średnia stopa bezrobocia w Polsce wyniosła 9,6. Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 9,7% (wobec 9,0% w 2009 r.) Średni wskaźnik dla Polski wyniósł 12,4%, natomiast jedynym regionem o niższym bezrobociu rejestrowanym był Województwo Wielkopolskie (9,2%). Zarówno wskaźnik bezrobocia dla Polski jak i Mazowsza jest niższy od średniej odnotowanej w krajach UE-27.

Mazowsze jest województwem bardzo zróżnicowanym pod względem rynku pracy. Podobnie jak przed rokiem, powiatem o najniższym bezrobociu rejestrowanym w skali całego kraju jest miasto stołeczne Warszawa (3,5%, rok wcześniej 2,8%). Niski poziom notuje także powiat warszawski zachodni (5,9%), grodziskim (6,5%), pruszkowskim (6,8%), piaseczyńskim (7,4%) oraz grójeckim (7,8%). Jednocześnie powiat szydłowiecki notuje najwyższy wskaźnik bezrobocia w Polsce – 36,0%; wysokie jest też również bezrobocie w powiecie radomskim (30,8%), przysuskim (26,5%) oraz w mieście Radomiu (22,7%).

Wykres 4. Stopa bezrobocia w krajach UE-27, Polski i województwa mazowieckiego (2009)

Źródło: Eurostat.

Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie mazowieckim w 2010 r. ukształtowało się na poziomie 4279,55 zł, tym samym było największe ze wszystkich regionów w Polsce (średnia dla całego kraju wyniosła 3435,00 zł. Najwyższy poziom zarobków odnotowano w Warszawie – 4694,47 zł. Wysokie przeciętne wynagrodzenia były

również w powiecie pruszkowskim (4272,59 zł), w Płocku (4133,5 zł), w powiecie kozienickim (3818,7 zł) i nowodworskim (3812,50 zł). Natomiast najniższe wynagrodzenia odnotowano w powiecie mławskim (2410,05 zł), radomskim (2573,70 zł), siedleckim (2620,39 zł) oraz szydłowieckim (2628,52 zł).

Wartość dodana brutto w 2010 r. w województwie mazowieckim wyniosła 278,1 mld zł, co stanowi 22,3% wartości ogółem w kraju. Podobnie jak w poprzednich latach ponad połowa wartości dla regionu (60,7%) przypada na miasto stołeczne Warszawę.

Tabela 4. Wartość dodana brutto w województwie mazowieckim, jego podregionach oraz Polsce według kodów PKD, mln zł (2010)

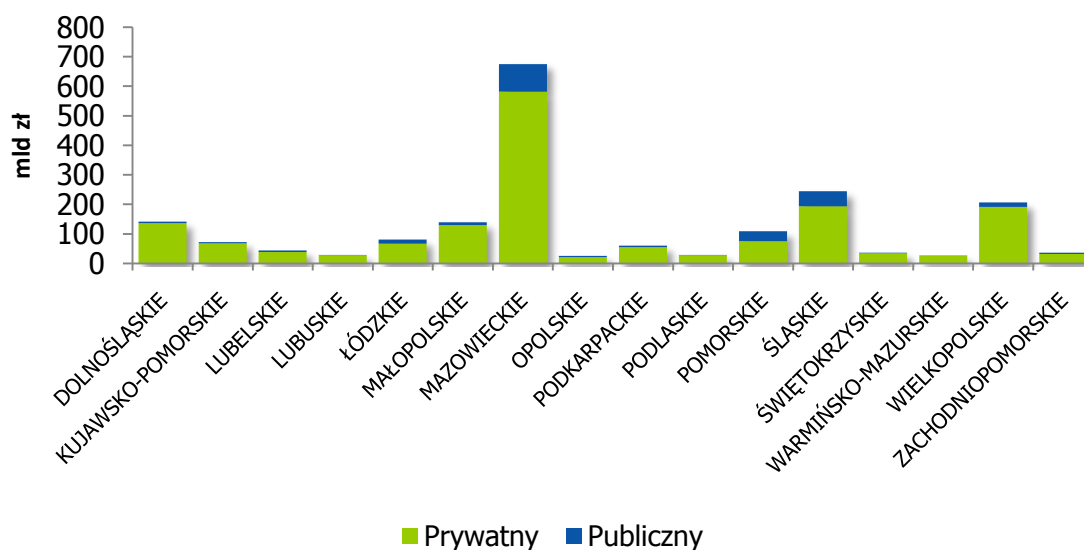
Jednostka terytorialna	wartość dodana brutto ogółem	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł	budownictwo
POLSKA	1 247 651	46 050	308 627	99 717
MAZOWIECKIE	278 133	9 134	42 448	18 786
Podregion ciechanowsko-płocki	23 844	2 194	9 341	1 693
Podregion ostrołęcko-siedlecki	18 570	3 090	3 447	1 588
Podregion radomski	15 148	1 466	3 335	1 037
Podregion m. Warszawa	168 859	56	14 344	9 514
Podregion warszawski wschodni	21 147	1 165	5 258	2 028
Podregion warszawski zachodni	30 564	1 163	6 723	2 926

Źródło: GUS.

W 2010 r. w województwie mazowieckim przychody przedsiębiorstw niefinansowych z tytułu sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły łącznie 675,5 mld zł, o 4,1% więcej niż w roku poprzednim, przy czym przedsiębiorstwa z sektora publicznego osiągnęły przychody niższe o 4,0% niż w 2009 r., zaś z sektora prywatnego – o 5,5% wyższe. Na województwo mazowieckie przypadło 34,4% przychodów pozyskanych przez przedsiębiorstwa niefinansowe w Polsce

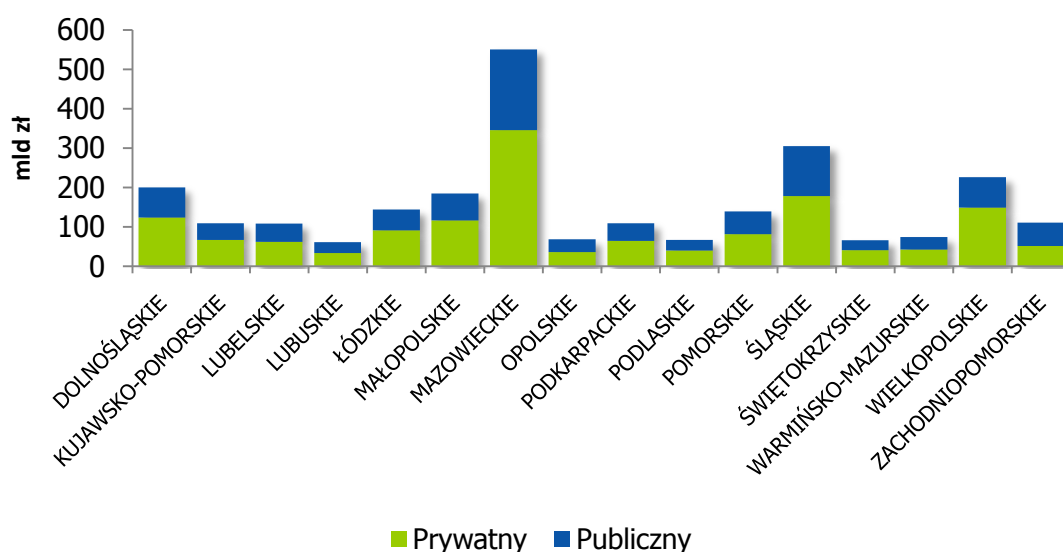
W 2010 r. wartość brutto środków trwałych w województwie mazowieckim wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 7,2%, wynosząc 550 436,3 mln zł. Zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym dynamika była podobna: wartość w sektorze publicznym ukształtowała się na poziomie 204 905,1 mln zł (wzrost roczny 7,3%), zaś w prywatnym – 345 531,2 mln zł (7,2% rdr). Wartość brutto środków trwałych na Mazowszu jest zdecydowanie najwyższa spośród wszystkich województw, stanowi ona 21,8% wartości ogółem dla Polski (20,5% w sektorze publicznym oraz 22,7% w prywatnym).

Wykres 5. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, mld. zł (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Wykres 6 Wartość brutto środków trwałych, mld. zł (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

W 2010 r. nakłady inwestycyjne w województwie mazowieckim stanowiły blisko jedną trzecią (33,5%) nakładów poniesionych w całej Polsce, przy czym w przypadku transportu i gospodarki magazynowej prawie trzy czwarte nakładów (72,7%) przypadło na Mazowsze. Region ten zdecydowanie dominuje również pod względem inwestycji ponoszonych w handlu i naprawie pojazdów, natomiast w mniejszym stopniu w przemyśle i budownictwie. Ten ostatni sektor odnotował znaczący spadek nakładów w porównaniu z rokiem poprzednim – 33,7% (w 2009 r. mieliśmy do czynienia ze wzrostem o 39,6% w stosunku do 2008 r.). Przemysł natomiast pozostał najważniejszym działem gospodarki pod względem nakładów inwestycyjnych – w tym dziale wyniosły one 12,8 mld zł, co stanowi 42,8% wszystkich nakładów w regionie (średnio w Polsce udział przemysłu wyniósł 61,1%).

Tabela 5. Nakłady inwestycyjne według PKD 2007 (2010)

Wyszczególnienie	ogółem	przemysł	budownictwo	handel; naprawa pojazdów	transport i gospodarka magazynowa
POLSKA - mln zł	89236,8	54509,9	2773,5	9104,7	7820,9
MAZOWIECKIE					
mln zł	29917,4	12795,3	769,9	3149,9	5684,1
udział w Polsce	33,5%	23,5%	27,8%	34,6%	72,7%
wzrost roczny	-5,9%	-5,2%	-33,7%	-24,7%	12,7%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Pod względem kierunków inwestowania największe nakłady brutto w 2010 r. zostały poniesione na budynki i budowle (14,3 mld zł, czyli 47,8% nakładów na środki trwałe ogółem), aczkolwiek w tym przypadku nastąpił spadek nakładów o 4,0% rdr. W porównaniu z rokiem poprzednim znacznie (o 16,3%) zmniejszyły się również nakłady na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia, które wyniosły 11,9 mld zł. Natomiast znaczący wzrost nastąpił w przypadku nakładów poniesionych na środki transportu (34,5% rdr).

Tabela 6. Nakłady inwestycyjne na środki trwałe - główne kierunki inwestowania (2010)

Wyszczególnienie	Nakłady inwestycyjne	środki trwałe ogółem	środki trwałe – budynki i budowle	środki trwałe – maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	środki trwałe – środki transportu
POLSKA - mln zł	89236,8	89197,6	37526,1	40598,3	10089,6
MAZOWIECKIE					
mln zł	29917,4	29909,9	14306,9	11918,9	3403,5
udział w Polsce	33,5%	33,5%	38,1%	29,4%	33,7%
wzrost roczny	-5,9%	-5,9%	-4,0%	-16,3%	34,5%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 7. Struktura produkcji sprzedanej w sekcji przetwórstwo przemysłowe w województwie mazowieckim według poziomu techniki (2010)

Wyszczególnienie	w %
Ogółem	100,0
Wysoka technika	7,3
produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	#
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	5,6
produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn	#
Średnio-wysoka technika	16,2
produkcja wyrobów chemicznych, bez produkcji wyrobów farmaceutycznych	7,7
produkcja broni i amunicji	#
produkcja urządzeń elektrycznych	4,7
produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	2,4
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep z wyłączeniem motocykli	1,2
produkcja pozostałego sprzętu transportowego (bez 30.1 - produkcja statków i konstrukcji pływających oraz 30.3 - produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn)	#
produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne	0,1
Średnio-niska technika	46,3
reprodukcja zapisanych nośników informacji	-
wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej ^Δ	#
produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	3,3
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	4,1
produkcja metali	1,3
produkcja wyrobów z metali ^Δ	2,7
produkcja statków i łodzi	0,1
naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	#
Niska technika	30,2
produkcja artykułów spożywczych	20,9
produkcja napojów	3,3
produkcja wyrobów tytoniowych	#
produkcja wyrobów tekstylnych	#
produkcja odzieży	0,4
produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	0,2
produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	0,4
produkcja papieru i wyrobów z papieru	2,2
poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (bez 18.2 - reprodukcja zapisanych nośników informacji)	0,6
produkcja mebli	0,6
pozostała produkcja wyrobów (bez 32.5 - produkcja urządzeń, instrumentów oraz wyrobów medycznych, włączając dentystyczne)	0,3

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: GUS.

Tabela 8. Produkcja sprzedana przedsiębiorstw z sekcji G-U według wybranych poziomów zaangażowania wiedzy w województwie mazowieckim (Polska=100) (2009)*

Wyszczególnienie	Z usług opartych na wiedzy		Z usług mniej wiedzochłonnych	
	usługi wysokiej techniki	usługi rynkowe oparte na wiedzy (bez finansów i usług wysokiej techniki)	usługi rynkowe mniej wiedzochłonne	inne usługi mniej wiedzochłonne
Produkcja sprzedana	82,5	61,8	41,4	#

** brak dostępnych danych za 2010 rok*

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: GUS.

Mazowieckie przedsiębiorstwa są stosunkowo nowoczesnymi firmami na tle Polski. Wśród środków automatyzacji procesów produkcyjnych, najbardziej popularne były linie produkcyjne, w tym: automatyczne (2506) oraz sterowane komputerem (2397). W dalszej kolejności: komputery do sterowania i regulacji procesami (4926), centra obróbkowe (833), roboty i manipulatory laserowe (1050) i obrabiarki laserowe sterowane numerycznie (244).

Tabela 9. Środki automatyzacji procesów produkcyjnych na wyposażeniu przedsiębiorstw w województwie mazowieckim według branż (2010)

Wyszczególnienie	Linie produkcyjne		Centra obróbkowe	Obrabiarki laserowe sterowane numerycznie	Roboty i manipulatory przemysłowe		Komputery do sterowania i regulacji procesami
	automatyczne	sterowane komputerem			razem	w tym roboty	
	w sztukach						
Ogółem	2506	2397	833	244	1050	515	4926
produkcja artykułów spożywczych	530	341	22	0	119	23	420
produkcja napojów	88	59	0	0	9	5	101
produkcja wyrobów tytoniowych	5	11	0	0	0	0	5
produkcja wyrobów tekstylnych	16	21	0	0	0	0	26
produkcja odzieży	15	13	0	0	135	17	40
produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	6	#	0	0	0	0	3
produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	20	21	25	0	#	0	7
produkcja papieru i wyrobów z papieru	141	163	11	0	25	18	122
poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	70	117	4	0	0	0	299
wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	105	86	0	0	0	0	630

Opracowanie współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013. Dotyczy projektu nr POKL.08.02.02-14-001/09 pn.: „Budowa systemu monitoringu i podstaw ewaluacji wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza”.

Wyszczególnienie	Linie produkcyjne		Centra obróbkowe	Obrabiarki laserowe sterowane numerycznie	Roboty i manipulatory przemysłowe		Komputery do sterowania i regulacji procesami
	automatyczne	sterowane komputerem			razem	w tym roboty	
	w sztukach						
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	196	102	0	0	32	6	208
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	418	479	63	14	276	96	194
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	114	259	33	9	130	112	322
produkcja metali	26	20	0	0	9	0	27
produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	158	199	239	136	102	73	189
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	38	22	66	7	17	13	358
produkcja urządzeń elektrycznych	118	95	26	6	59	39	151
produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	38	37	166	46	21	17	249
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	130	67	87	13	105	87	186
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	8	5	13	0	#	#	27
produkcja mebli	17	19	40	9	0	0	33
pozostała produkcja wyrobów	18	12	19	#	3	#	33
naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	4	4	18	3	7	7	21

Wyszczególnienie	Linie produkcyjne		Centra obróbkowe	Obrabiarki laserowe sterowane numerycznie	Roboty i manipulatory przemysłowe		Komputery do sterowania i regulacji procesami
	automatyczne	sterowane komputerem			razem	w tym roboty	
	w sztukach						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	51	108	0	0	0	0	862
pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	8	19	0	0	0	0	20
odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	17	42	0	0	0	0	138
działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	19	10	0	0	0	0	11
górnictwo i wydobywanie	33	5	0	0	0	0	#
przetwórstwo przemysłowe	2378	2213	833	244	1050	515	3893
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	51	108	0	0	0	0	862
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	43	71	0	0	0	0	169

– dane objęte tajemnicą statystyczną

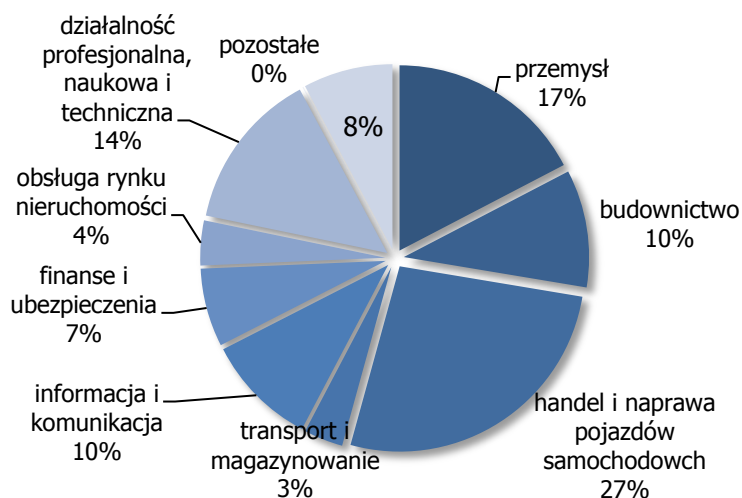
Źródło: GUS.

2. Internacjonalizacja

W 2010 r. 409 podmiotów, o 38 więcej niż rok wcześniej, mających siedzibę w województwie mazowieckim posiadało jednostki zależne ulokowane poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, takie jak zakłady, oddziały bądź udziały w kapitale zagranicznych podmiotów. Najwięcej spośród mazowieckich firm mających zagraniczne jednostki prowadzi działalność w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), przedsiębiorstwa te również najbardziej rozszerzyły działalność zagraniczną w porównaniu z rokiem 2009 (liczba firm mających zagraniczne jednostki zależne wzrosła o 14). Dużo przedsiębiorstw prowadzi również działalność sekcjach C (przetwórstwo przemysłowe) oraz M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna).

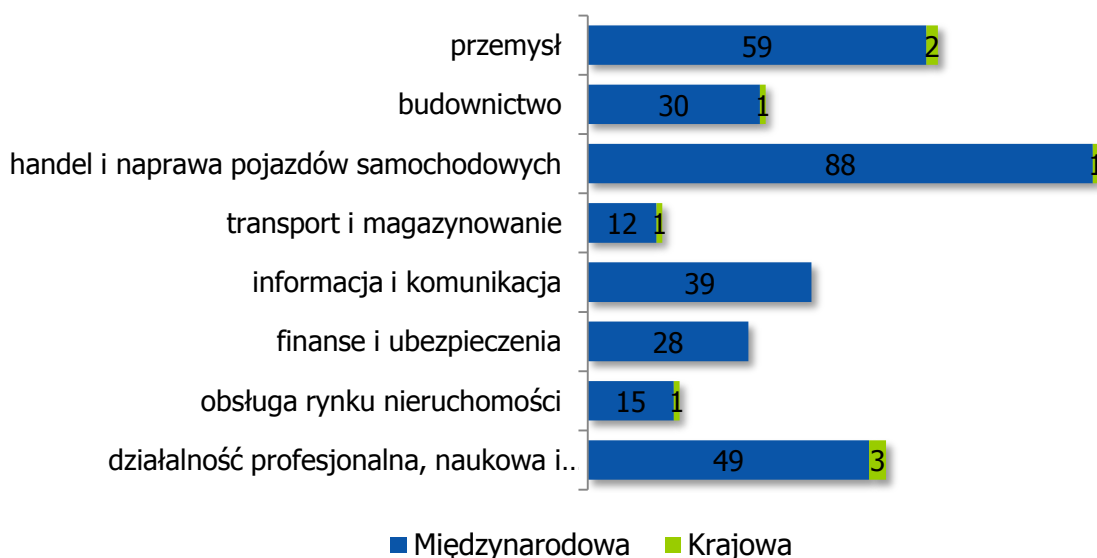
Wykres 7. Podmioty z siedzibą w województwie mazowieckim posiadające za granicą udziały, oddziały lub zakłady wg sekcji PKD (2010)

Źródło: KZZ 2010.

W 2010 r. 359 podmiotów mających siedzibę w województwie mazowieckim, o 67 więcej niż w poprzednim roku, należało do grup kapitałowych. W tym grup międzynarodowych należało 349 firm (o 90 więcej niż w 2009 r.), zaś do krajowych – 10, o 23 mniej niż rok wcześniej. Pod względem klasyfikacji PKD najwięcej przedsiębiorstw prowadziło działalność w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), a także w sekcjach C (przetwórstwo przemysłowe) oraz M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna).

Wykres 8. Liczba podmiotów z siedzibą w województwie mazowieckim należących do grup przedsiębiorstw wg rodzaju grupy (2010)

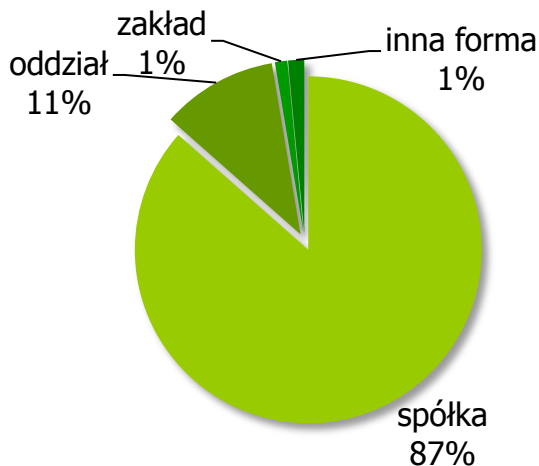

Źródło: KZZ 2010.

Liczba jednostek zagranicznych kontrolowanych przez podmioty mające siedzibę w województwie mazowieckim, wyniosła 972, o 104 więcej niż w 2009 r. Podobnie jak przed

rokiem większość z nich – 87% – działała jako spółki zależne. W formie oddziału funkcjonowało 10% jednostek, a po 2% w formie zakładu bądź innej.

Wykres 9. Liczba oddziałów, zakładów i podmiotów z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały według formy prawnej jednostek zagranicznych (2010)

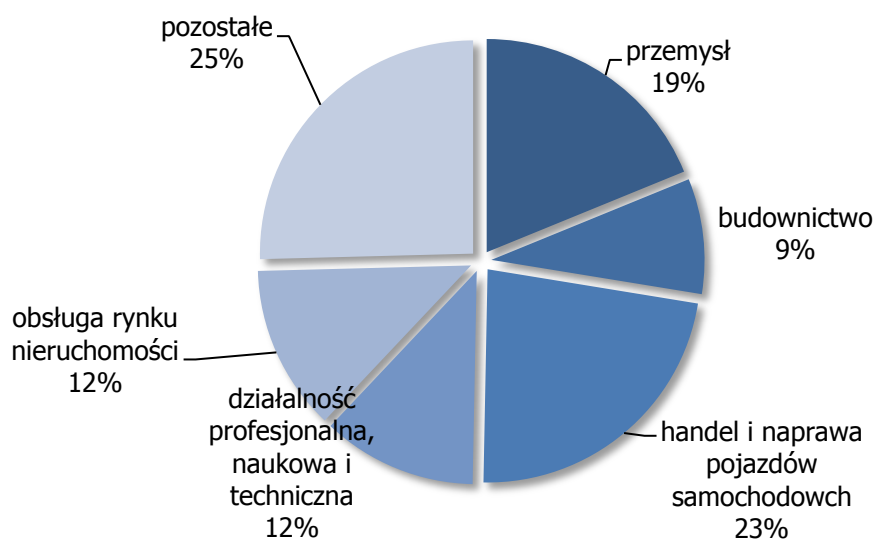

Źródło: KZZ 2010.

Siedziby oddziałów, zakładów i podmiotów, w których firmy z województwa mazowieckiego mają udziały, były w większości (62%) ulokowane w krajach Unii Europejskiej, przede wszystkim w Niemczech (76 jednostek), Czechach (75), Rumunii (61) i na Węgrzech (53). Natomiast spośród krajów Wspólnoty najwięcej jednostek miało swe siedziby na Ukrainie (117) i w Rosji (65).

Spośród 972 jednostek zagranicznych należących do podmiotów z województwa mazowieckiego najwięcej, bo 221, zajmowało się działalnością w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), a następnie jednostki zajmujące się w przetwórstwie przemysłowym – było ich 183, analogicznie do działalności podmiotów, do których jednostki te należą. Tak samo jak w zeszłym roku, na trzecim miejscu znalazły się jednostki zajmujące się obsługą rynku nieruchomości (sekcja L – 122 jednostki zagraniczne).

Wykres 10. Liczba jednostek zagranicznych według sekcji PKD podmiotów sprawozdawczych zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego (2010)

Źródło: KZZ 2010.

W 53% przypadków udział podmiotu sprawozdawczego w kapitale jednostki zagranicznej wynosił 100%, przy czym sytuacja ta była częstsza dla podmiotów ulokowanych w Unii Europejskiej (59%).

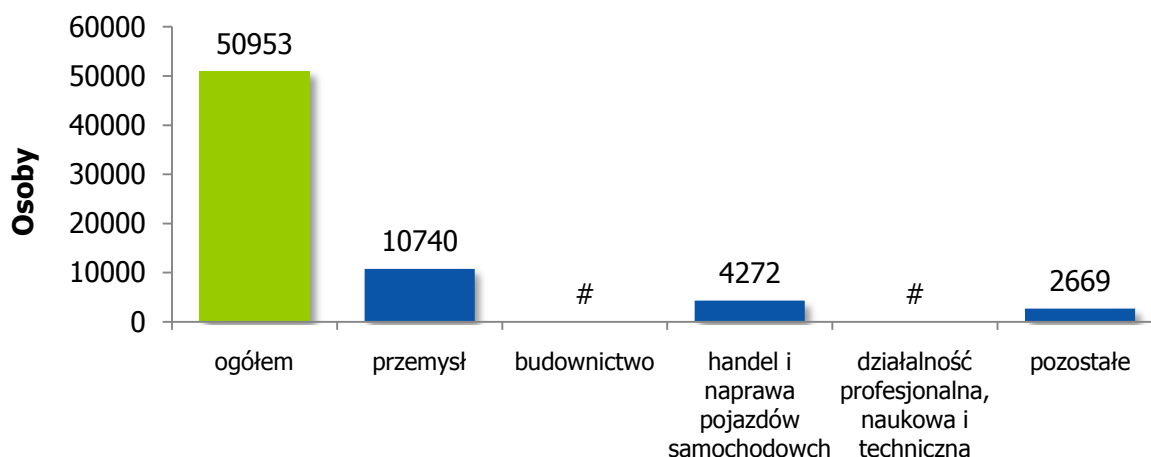
Tabela 10. Liczba jednostek zagranicznych w województwie mazowieckim według kraju lokalizacji i % udziału podmiotu sprawozdawczego (2010)

Wyszczególnienie	Liczba jednostek zagranicznych	Liczba jednostek zagranicznych według % udziału podmiotu sprawozdawczego w kapitale jednostki zagranicznej		
		do 50,00%	od 50,01% do 99,99%	100%
Ogółem	972	231	203	538
w tym:				
Unia Europejska	604	134	109	361
Austria	6	2	2	2
Belgia	7	5	-	2
Białoruś	27	10	10	7
Bułgaria	16	2	3	11
Chiny	8	3	2	3
Chorwacja	16	1	5	10
Cypr	35	9	6	20
Dania	3	1	-	2
Finlandia	7	3	1	3
Francja	22	6	4	12
Hiszpania	8	4	1	3
Irlandia	5	1	-	4
Kazachstan	10	4	1	5
Luksemburg	30	9	-	21
Malta	6	4	2	-
Niderlandy	37	3	5	29
Niemcy	76	16	8	52
Norwegia	5	-	-	5
Republika Czeska	75	13	23	39
Rosja	65	17	18	30
Rumunia	61	12	19	30
Serbia	12	-	3	9
Słowacja	39	10	9	20
Stany Zjednoczone Ameryki	31	11	5	15
Szwajcaria	18	3	5	10
Szwecja	16	1	2	13
Turcja	6	4	1	1
Ukraina	117	25	37	55
Węgry	53	6	9	38
Wielka Brytania	23	8	1	14
Włochy	15	9	3	3
Zjednoczone Emiraty Arabskie	1	-	-	1
Pozostałe kraje	116	29	18	69

Źródło: KZZ 2010.

W jednostkach zagranicznych podmiotów z województwa mazowieckiego w 2009 r. pracowało ogółem ok. 50,5 tys. osób. Łącznie w jednostkach prowadzących działalność w sekcjach F i M (budownictwo oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) pracowało ok. 32,1 tys. osób – ze względu na tajemnicę statystyczną brakuje informacji, jak wyglądał podział na te dwie branże. Jednostki zajmujące się przetwórstwem przemysłowym zatrudniały 12,0 tys. osób.

Wykres 11. Liczba osób pracujących w oddziałach, zakładach i podmiotach z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały (2010)

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: KZZ 2010.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów jednostek zagranicznych podmiotów z województwa mazowieckiego w 2010 r. wyniosły łącznie 64 963,3 mln zł, o 22,0% więcej niż w roku 2009 r. Z tego aż 79,7% (51 789,1 mln zł) przypadło na przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem przemysłowym, które zwiększyły swoje przychody w stosunku do poprzedniego roku o 28,0%. Inne branże, które osiągnęły znaczące przychody, to działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (6 334,3 mld zł, wzrost rdr 8,3%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (3 713,2 mln zł, wzrost rdr 25,4%).

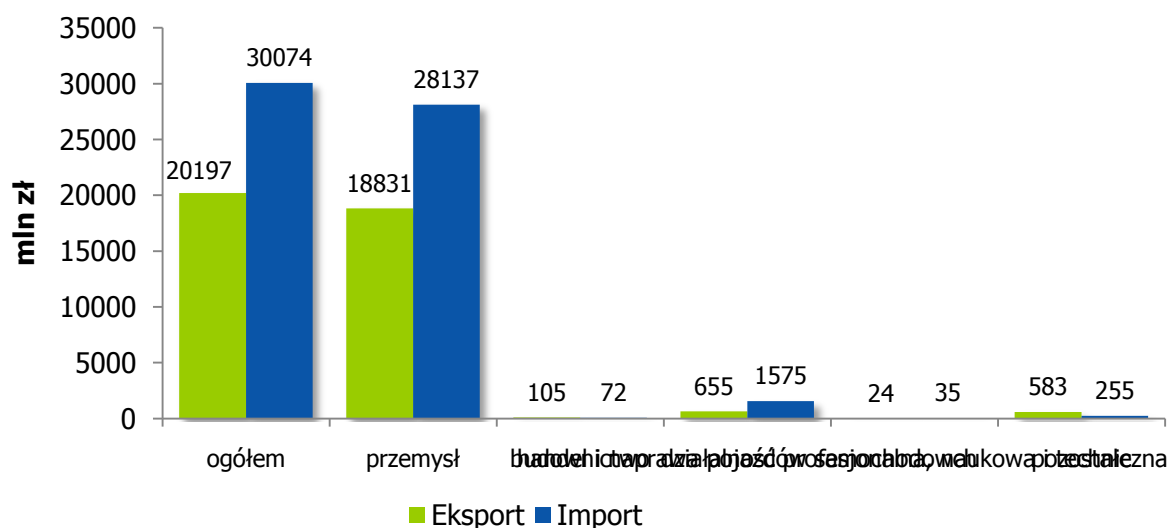
Wykres 12. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów osiągnięte przez oddziały, zakłady i podmioty z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały w mln zł (2010)

Źródło: KZZ 2010.

W 2010 r. wartość eksportu jednostek zagranicznych podmiotów z województwa mazowieckiego wyniosła łącznie 13 663,8 mln zł (47,8% więcej niż w 2009 r.), natomiast importu – 23 646,2 mln zł (wzrost rdr wyniósł 27,2%). Większość tej kwoty przypada na przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem przemysłowym; w przypadku eksportu 93,2%, natomiast w przypadku importu 93,6%.

Wykres 13. Wartość eksportu i importu dokonanego przez oddziały, zakłady i podmioty z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały w mln zł (2010)

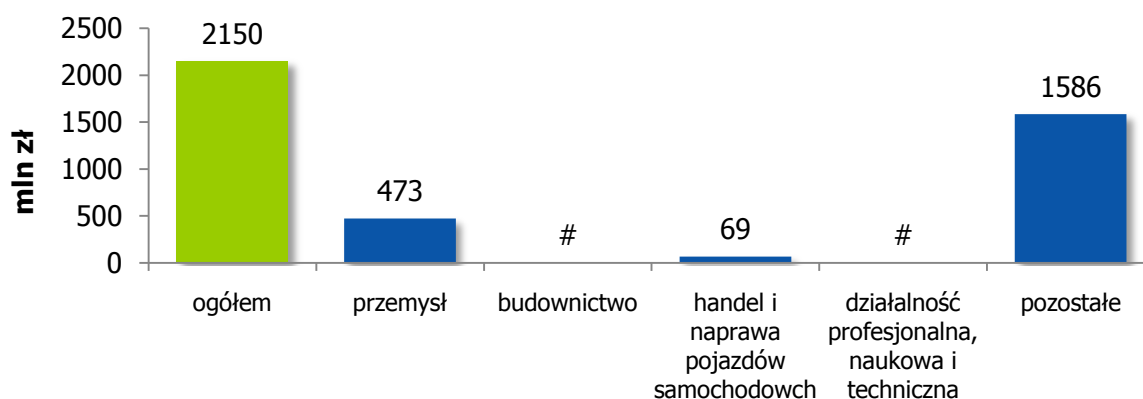

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: KZZ 2010.

Nakłady na rzeczowe aktywa trwałe poniesione w 2010 r. przez jednostki zagraniczne wyniosły łącznie 2 149,9 mln zł, były więc o 20,6% mniejsze niż w roku poprzednim. Nakłady w wysokości 473,2 mln zł poniosły jednostki zajmujące się przetwórstwem przemysłowym. Dokładny podział na poszczególne branże nie jest znany ze względu na tajemnicę statystyczną.

Wykres 14. Nakłady poniesione przez oddziały, zakłady i podmioty z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały, na rzeczowe aktywa trwałe w mln zł (2010)

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: KZZ 2010.

Jak wynika z danych GUS na temat działalności przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 9 osób, spośród firm działających w 2010 r. mających siedzibę w województwie mazowieckim 23,7% stanowiły filie zagraniczne. Ich udział był jednak istotnie większy w przypadku branż zajmujących się wysoką i średniowysoką techniką – 27,6%, zaś wśród firm dostarczających usług KIS high-tech wyniósł 37,8%.

Tabela 11. Internacjonalizacja firm w województwie mazowieckim – podział według poziomu zaawansowania techniki (2010)

	Wszystkie branże		W tym wysoka i średnio-wysoka technika Razem (przemysł)		W tym usługi KIS high-tech	
	Firmy razem	w tym filie zagr.	Firmy razem	w tym filie zagr.	Firmy razem	w tym filie zagr.
Liczba firm	9 162	2 179	439	121	394	149
Przychody netto ze sprzedaży	801 276 625	362 428 000	50 251 470	35 970 852	58 728 960	33 596 816
Sprzedaż na eksport	108 213 952	56 461 863	24 308 135	19 768 940	3 362 057	2 819 167
Wartość dodana	186 374 306	80 758 180	10 633 532	6 772 917	28 363 372	18 136 500
Koszty działalności operacyjnej	764 572 738	343 382 903	47 182 317	33 795 385	52 190 354	30 289 714
Wynagrodzenia	60 848 276	28 113 093	3 818 432	2 218 457	6 448 928	4 319 261
Przeciętna liczba zatrudnionych	1 203 242,11	448 312,41	70 370,19	35 463,43	76 419,81	48 537,87
Pracujący	1 240 431	463 906	72 196	35 956	73 278	46 133
Aktywa razem	714 567 337	286 973 407	35 095 531	20 836 468	93 804 848	66 503 052
Nakłady na nowe środki trwałe	17 296 741	8 393 511	855 744	594 092	4 098 458	2 440 313
Import środków trwałych	4 372 490	2 373 062	387 855	326 621	464 976	413 397

Źródło: GUS, Internacjonalizacja Przedsiębiorstw pow. 9 pracujących – roczna ankieta SP.

Podobnie jak rok wcześniej, filie zagraniczne przeciętnie zatrudniały więcej pracowników, przy czym wyraźnie rysuje się zróżnicowanie ze względu na branże – w przypadku wysokiej i średniowysokiej techniki ponad połowa zatrudnionych przypadła na filie zagraniczne, a dla branży high-tech – aż 63,0%. Większe były również osiągane przez filie zagraniczne przychody netto ze sprzedaży oraz wysokości sprzedaży na eksport, przy czym tutaj również wyraźne było zróżnicowanie ze względu na zaawansowanie technologiczne branży.

Dane te wskazują, że działalność zagraniczna stanowi znaczącą część aktywności mazowieckich przedsiębiorstw, a zwłaszcza tych zajmujących się zaawansowaną techniką. Ponadto, porównując te dane do ubiegłorocznych można zauważyć, że znaczenie działalności zagranicznej nieco wzrosło.

Liczba filii zagranicznych posiadanych przez przedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego w dużym stopniu zależy od udziału eksportu w działalności firmy. W przypadku grupy firm będących najintensywniejszymi eksporterami udział zagranicznych filii w 2010 r. wynosił 54,6%, a liczba osób w nich zatrudnionych to aż 65,1% ogółu. Również w przypadku przedsiębiorstw o mniejszej skali eksportu, nawet poniżej 10%, udział liczby osób zatrudnionych w zagranicznych filiach jest znaczny, kształtował się on na poziomie od 43,3% do 58,1%. Natomiast w przypadku firm nieeksportujących jest on mniejszy, ale dość znaczny – wynosi 21,1% (pod względem liczby firm zagraniczne filie stanowią tu 13,8%).

Udział filii zagranicznych w przychodach netto ze sprzedaży w 2010 r. podobnie jak rok wcześniej był największy w przypadku intensywnych eksporterów (67,7%), zaś najmniejszy wśród przedsiębiorstw o skali eksportu między 25 a 50% (kategoria „eksporterzy zaawansowani”) – wyniósł 21,4%.

Tabela 12. Internacjonalizacja firm w województwie mazowieckim – podział według zaangażowania w eksport branży (2010)

Kategoria firm	Wyszczególnienie	Jednostka	POLSKA		Mazowsze	
			Firmy razem	w tym filie zagraniczne	Firmy razem	w tym filie zagraniczne
I. Firmy razem	Liczba firm	szt.	51 193	6 630	9 162	2 179
	Przychody netto ze sprzedaży	tys. zł.	2 426 842 298	905 615 695	801 276 625	362 428 000
	Sprzedaż na eksport	tys. zł.	438 342 631	271 383 971	108 213 952	56 461 863
	Wartość dodana	tys. zł.	566 105 428	202 217 273	186 374 306	80 758 180
	Koszty działalności operacyjnej	tys. zł.	2 304 784 032	857 092 690	764 572 738	343 382 903
	Wynagrodzenia	tys. zł.	198 908 746	64 056 751	60 848 276	28 113 093
	Przeciętna liczba zatrudnionych	etaty	4 772 474,91	1 267 905,68	1 203 242,11	448 312,41
	Pracujący	osoby	4 944 119	1 319 901	1 240 431	463 906
	Aktywa razem	tys. zł.	1 985 491 170	667 348 225	714 567 337	286 973 407
	Nakłady na nowe środki trwałe	tys. zł.	56 247 792	21 680 318	17 296 741	8 393 511
	Import środków trwałych	tys. zł.	12 638 554	7 358 593	4 372 490	2 373 062
II. Eksporterzy intensywni Ex ≥ 50%	Liczba firm	szt.	4 361	2 142	625	341
	Przychody netto ze sprzedaży	tys. zł.	380 725 646	268 475 637	69 010 522	46 694 757
	Sprzedaż na eksport	tys. zł.	301 242 787	219 481 104	52 733 690	36 827 325
	Wartość dodana	tys. zł.	90 821 324	56 207 076	16 693 904	10 783 776
	Koszty działalności operacyjnej	tys. zł.	353 697 544	253 362 087	64 892 081	43 922 568
	Wynagrodzenia	tys. zł.	33 100 484	21 167 208	6 660 523	4 606 179
	Przeciętna liczba zatrudnionych	etaty	728 585,26	451 090,52	100 703,98	65 540,12
	Pracujący	osoby	752 688	466 268	104 423	67 876
	Aktywa razem	tys. zł.	270 944 492	170 526 615	56 609 776	28 763 655
	Nakłady na nowe środki trwałe	tys. zł.	10 378 954	6 802 567	2 243 127	1 180 874
	Import środków trwałych	tys. zł.	4 476 231	3 282 315	1 220 731	543 965
Eksporterzy zaawansowani 25% < Ex < 50%	Liczba firm	szt.	2 233	603	411	173
	Przychody netto ze sprzedaży	tys. zł.	255 087 055	88 131 046	124 383 706	26 662 344
	Sprzedaż na eksport	tys. zł.	88 600 672	32 673 688	39 024 997	9 209 021
	Wartość dodana	tys. zł.	55 192 962	17 901 565	28 537 759	6 898 233
	Koszty działalności operacyjnej	tys. zł.	244 540 720	84 466 595	119 117 512	25 088 550

Kategoria firm	Wyszczególnienie	Jednostka	POLSKA		Mazowsze	
			Firmy razem	w tym filie zagraniczne	Firmy razem	w tym filie zagraniczne
	Wynagrodzenia	tys. zł.	15 217 348	6 768 573	4 584 693	2 531 180
	Przeciętna liczba zatrudnionych	etaty	344 195,69	125 267,12	76 247,83	37 899,37
	Pracujący	osoby	351 198	127 307	77 820	38 898
	Aktywa razem	tys. zł.	181 380 322	74 931 668	70 602 994	19 862 398
	Nakłady na nowe środki trwałe	tys. zł.	5 321 809	2 269 983	1 967 701	811 784
	Import środków trwałych	tys. zł.	2 043 851	796 956	1 044 487	324 760
IV. Eksporterzy umiarkowani 10% < Ex = < 25%	Liczba firm	szt.	2 433	582	463	197
	Przychody netto ze sprzedaży	tys. zł.	214 369 034	80 243 020	63 122 644	41 013 801
	Sprzedaż na eksport	tys. zł.	33 924 454	13 202 390	10 428 023	6 794 325
	Wartość dodana	tys. zł.	48 662 742	16 876 886	12 038 298	7 262 294
	Koszty działalności operacyjnej	tys. zł.	205 389 759	76 501 640	60 466 532	39 134 977
	Wynagrodzenia	tys. zł.	15 242 399	5 714 425	5 482 129	3 108 066
	Przeciętna liczba zatrudnionych	etaty	337 405,19	93 856,05	94 202,94	40 769,39
	Pracujący	osoby	344 104	95 464	94 796	41 646
	Aktywa razem	tys. zł.	138 853 844	46 688 947	35 177 317	20 351 704
	Nakłady na nowe środki trwałe	tys. zł.	4 776 110	1 707 027	851 147	447 204
	Import środków trwałych	tys. zł.	1 417 217	766 216	205 665	134 338
V. Eksporterzy marginalni Ex < = 10%	Liczba firm	szt.	6 580	1 428	1 494	618
	Przychody netto ze sprzedaży	tys. zł.	682 779 192	299 599 652	272 548 199	153 320 624
	Sprzedaż na eksport	tys. zł.	14 574 718	6 026 789	6 027 242	3 631 192
	Wartość dodana	tys. zł.	161 814 759	70 671 700	60 139 897	32 337 167
	Koszty działalności operacyjnej	tys. zł.	647 711 564	284 863 603	258 999 752	146 116 849
	Wynagrodzenia	tys. zł.	49 900 959	17 528 864	16 397 278	10 223 169
	Przeciętna liczba zatrudnionych	etaty	1 027 088,86	333 991,15	289 732,74	168 459,96
	Pracujący	osoby	1 049 725	348 039	294 712	172 193
	Aktywa razem	tys. zł.	555 237 949	213 609 300	258 018 848	125 403 184
	Nakłady na nowe środki trwałe	tys. zł.	16 283 390	6 363 266	5 658 289	3 357 298
	Import środków trwałych	tys. zł.	2 689 508	1 715 072	1 041 338	823 900

Kategoria firm	Wyszczególnienie	Jednostka	POLSKA		Mazowsze	
			Firmy razem	w tym filie zagraniczne	Firmy razem	w tym filie zagraniczne
VI. Nieeksporterzy	Liczba firm	szt.	35 586	1 875	6 169	850
	Przychody netto ze sprzedaży	tys. zł.	893 881 371	169 166 340	272 211 554	94 736 474
	Sprzedaż na eksport	tys. zł.	0	0	0	0
	Wartość dodana	tys. zł.	209 613 641	40 560 046	68 964 448	23 476 710
	Koszty działalności operacyjnej	tys. zł.	853 444 445	157 898 765	261 096 861	89 119 959
	Wynagrodzenia	tys. zł.	85 447 556	12 877 681	27 723 653	7 644 499
	Przeciętna liczba zatrudnionych	etaty	2 335 199,91	263 700,84	642 354,62	135 643,57
	Pracujący	osoby	2 446 404	282 823	668 680	143 293
	Aktywa razem	tys. zł.	839 074 563	161 591 695	294 158 402	92 592 466
	Nakłady na nowe środki trwałe	tys. zł.	19 487 529	4 537 475	6 576 477	2 596 351
	Import środków trwałych	tys. zł.	2 011 747	798 034	860 269	546 099

Źródło: GUS, Internacjonalizacja Przedsiębiorstw pow. 9 pracujących – roczna ankieta SP.

3. Innowacyjność

W 2010 r. w województwie mazowieckim działało ok. 118 tysięcy przedsiębiorstw innowacyjnych, o ok. 13% więcej niż w roku poprzednim. Spośród ogółu przedsiębiorstw regionu 17,3% było innowacyjnych – o 1,1 pp. więcej niż w 2009 r. Najwięcej spośród nich zajmowało się handlem hurtowym z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (wg klasyfikacji PKD sekcja G, dział 46). Natomiast pod względem udziału przedsiębiorstw innowacyjnych wyróżniała się branża „ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego” (61,5% podmiotów tego działu było innowacyjnych).

W latach 2008-2010 prawie 37 tysięcy przedsiębiorstw z województwa mazowieckiego wprowadziło nowe lub istotnie ulepszone procesy. Innowacje najczęściej dotyczyły metod wytwarzania wyrobów – wprowadziło je ok. 27 tys. przedsiębiorstw. Natomiast innowacje produktowe w latach 2008-2010 wprowadziło prawie 35 tysięcy przedsiębiorstw regionu, w tym ok. 16 tys. wyłącznie na własne potrzeby, zaś ok. 19 tys. wprowadziło nowe lub istotnie ulepszone produkty na rynek.

W 2010 r. 18,7% (o 5,8 pp. więcej niż w 2009 r.) przedsiębiorstw działających w województwie mazowieckim wprowadziło innowacje marketingowe. Najczęściej dotyczyły one nowych mediów lub technik promocji produktów – wykorzystało je 11,3% (ok. 32 tys.) firm. Natomiast 14,2% (o 5,1 pp. więcej niż przed rokiem) przedsiębiorstw regionu wprowadziło innowacje organizacyjne, głównie były to nowe metody podziału zadań i uprawnień decyzyjnych.

Tabela 13. Przedsiębiorstwa innowacyjne działające w województwie mazowieckim według sektora własności i wielkości – udział w % (2010)

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa							
	aktywne innowacyjnie	innowacyjne	które w latach 2008-2010 wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone					
			produkty	w tym	procesy	w tym		
				nowe dla rynku		metody wytwarza nia wyrobów	metody z zakresu logistyki i dystrybucji	metody wspierające procesy w przedsiębiorstw ie
Ogółem	18,4	17,3	12,1	6,6	12,8	9,5	3,7	7,2
Według sektora własności								
sektor publiczny	37,2	34,6	19,9	12,2	27,6	17,3	7,1	18,6
sektor prywatny	17,6	16,6	11,8	6,3	12,2	9,1	3,5	6,7
własność zagraniczna	32,8	31,7	22,1	13,2	24,3	18,0	8,5	16,7
Według liczby pracujących								
10-49 pracujących	9,5	8,6	5,3	2,5	6,4	4,4	1,6	3,0
50-249 pracujących	37,5	36,2	26,6	13,6	24,3	18,2	5,7	14,1
250-499 pracujących	51,8	48,2	34,5	21,8	41,8	32,7	11,8	25,5
powyżej 499 pracujących	75,3	75,3	62,4	46,2	67,7	55,9	37,6	50,5

Źródło: PNT-02/2010.

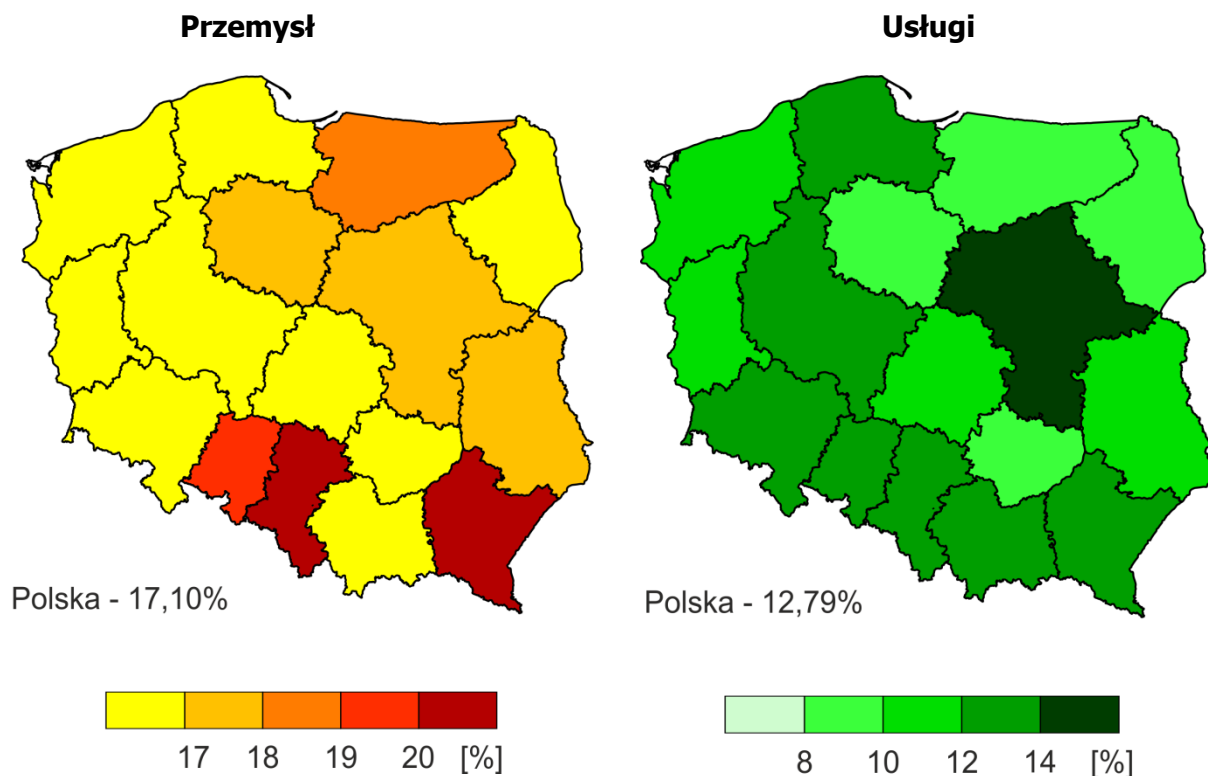
Tabela 14. Przedsiębiorstwa innowacyjne działające w województwie mazowieckim według klasyfikacji PKD 2007 – liczba oraz udział w % (2010)

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa innowacyjne	
	Liczba	%
ogółem	117 874	17,31
produkcja artykułów spożywczych	669	13,86
produkcja napojów	122	39,29
produkcja wyrobów tytoniowych	3	33,33
produkcja wyrobów tekstylnych	85	7,69
produkcja odzieży	436	7,95
produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	118	6,49
produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	237	6,90
produkcja papieru i wyrobów z papieru	136	14,89
poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	905	14,62
wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	17	21,43
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	361	31,65
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	613	21,68
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	522	17,05

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa innowacyjne	
	Liczba	%
produkcja metali	55	20,69
produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	1 037	14,50
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	464	25,83
produkcja urządzeń elektrycznych	231	32,53
produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	394	25,68
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	167	32,76
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	142	33,33
produkcja mebli	391	11,21
pozostała produkcja wyrobów	923	22,09
naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	608	10,19
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych		31,88
pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	39	19,57
odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	41	9,09
działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	129	11,70
działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami	0	0,00
górnictwo i wydobywanie	82	13,04
przetwórstwo przemysłowe	9 890	17,22
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	275	31,88
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	237	13,14
handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	7 828	12,57
transport lądowy oraz transport rurociągowy	2 414	5,47
transport wodny	0	0,00
transport lotniczy	22	13,33
magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	495	15,75
działalność pocztowa i kurierska	274	30,00
działalność wydawnicza	820	15,24
telekomunikacja	479	27,06
działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	3 264	24,44
działalność usługowa w zakresie informacji	117 874	17,31
finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	669	13,86
ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego	122	39,29
działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne	3	33,33
działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	85	7,69

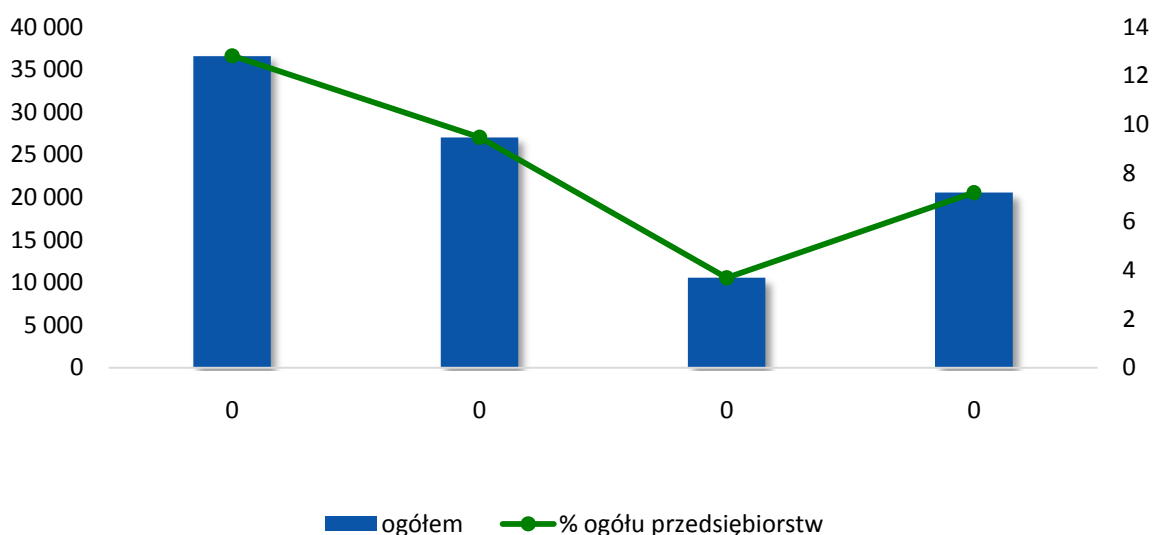
Źródło: PNT-02/2010.

Mapa 2. Udział innowacyjnych przedsiębiorstw w województwie mazowieckim w sektorze przemysłu i usług według województw (2010)

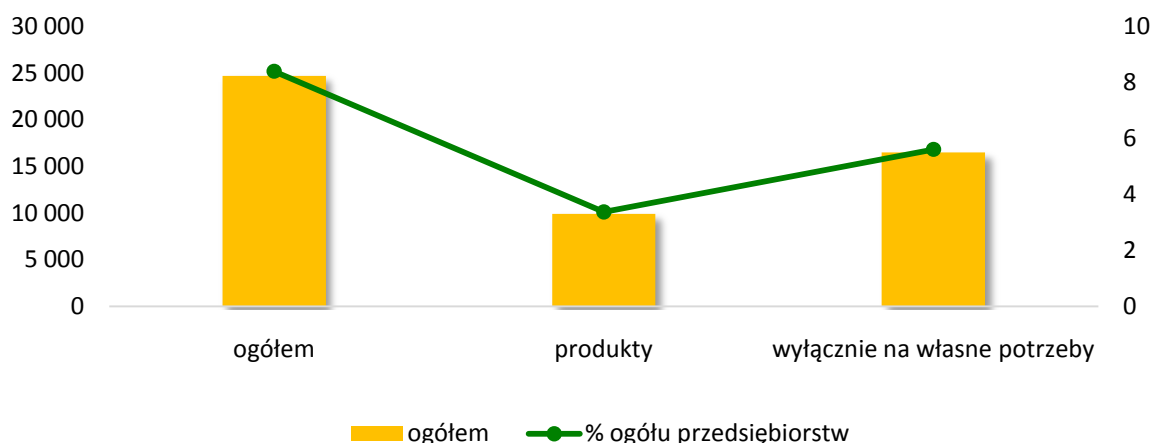
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Wykres 15. Liczba i odsetek przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2008-2010 wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone procesy

Źródło: PNT-02/2010.

Wykres 16. Liczba i odsetek przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2008-2010 wprowadziły innowacje produktowe

Źródło: PNT-02/2009.

Tabela 15. Liczba i odsetek przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w 2010 r. wprowadziły innowacje marketingowe oraz organizacyjne

Wyszczególnienie	liczba ogółem	% ogółu przedsiębiorstw (prawa oś)
Przedsiębiorstwa które wprowadziły innowacje marketingowe	53 426	18,7
znaczące zmiany w projekcie/konstrukcji lub opakowaniu wyrobów lub usług	17 550	6,1
nowe media lub techniki promocji produktów	32 175	11,3
nowe metody w zakresie dystrybucji produktów lub kanałów sprzedaży	24 355	8,5
Przedsiębiorstwa, które wprowadziły innowacje organizacyjne	28 414	10,0
nowe metody w zasadach działania	40 542	14,2
nowe metody podziału zadań i uprawnień decyzyjnych	24 661	8,6
nowe metody w zakresie stosunków z otoczeniem	30 006	10,5

Źródło: PNT-02/2010.

Tabela 16. Innowacje organizacyjne w województwie mazowieckim latach 2008-2010 – w % ogółu przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które wprowadziły innowacje organizacyjne			
	ogółem	w tym		
		nowe metody w zasadach działania	nowe metody podziału zadań i uprawnień decyzyjnych	nowe metody w zakresie stosunków z otoczeniem
Ogółem	14,2	8,6	10,5	5,8
Według sektora własności				
sektor publiczny	19,2	9,6	12,2	9,0
sektor prywatny	14,0	8,6	10,5	5,7
Według liczby pracujących				
10-49 pracujących	9,9	5,0	7,4	3,4
50-249 pracujących	20,6	13,8	15,1	9,1
250-499 pracujących	38,2	27,3	27,3	18,2
powyżej 499 pracujących	57,0	49,5	43,0	34,4
Według sekcji PKD				
produkcja artykułów spożywczych	10,6	7,7	8,6	4,9
produkcja napojów	32,1	28,6	28,6	17,9
produkcja wyrobów tytoniowych	0,0	0,0	0,0	0,0
produkcja wyrobów tekstylnych	13,5	3,8	7,7	5,8
produkcja odzieży	4,6	4,2	3,3	1,3
produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	5,2	3,9	3,9	0,0
produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	13,8	8,6	12,1	6,9
produkcja papieru i wyrobów z papieru	11,7	9,6	8,5	5,3
poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	10,0	6,9	6,9	3,1
wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	28,6	14,3	21,4	14,3
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	28,1	18,0	20,1	13,7
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	18,5	11,5	12,9	5,2
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	12,0	9,7	8,3	3,7
produkcja metali	17,2	3,4	13,8	6,9
produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i	15,6	7,8	11,7	4,8

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które wprowadziły innowacje organizacyjne			
	ogółem	w tym		
		nowe metody w zasadach działania	nowe metody podziału zadań i uprawnień decyzyjnych	nowe metody w zakresie stosunków z otoczeniem
urządzeń				
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	15,8	9,2	9,2	6,7
produkcja urządzeń elektrycznych	15,7	10,8	12,0	7,2
produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	25,7	15,8	18,6	12,0
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	17,2	12,1	10,3	8,6
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	6,7	6,7	0,0	0,0
produkcja mebli	10,3	2,8	8,4	6,5
pozostała produkcja wyrobów	10,5	2,3	7,0	3,5
naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	15,9	4,5	11,5	7,0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	17,4	13,0	14,5	5,8
pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	15,2	4,3	8,7	8,7
odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	15,2	6,1	15,2	6,1
działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	16,0	8,5	11,7	6,4
górnictwo i wydobywanie	8,7	8,7	8,7	8,7
przetwórstwo przemysłowe	14,1	8,6	10,4	5,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	17,4	13,0	14,5	5,8
dostawa wody; gospodarka ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14,9	6,9	11,4	6,9

Źródło: PNT-02/2010.

Tabela 17. Innowacje marketingowe w województwie mazowieckim latach 2008-2010 – w % ogółu przedsiębiorstw

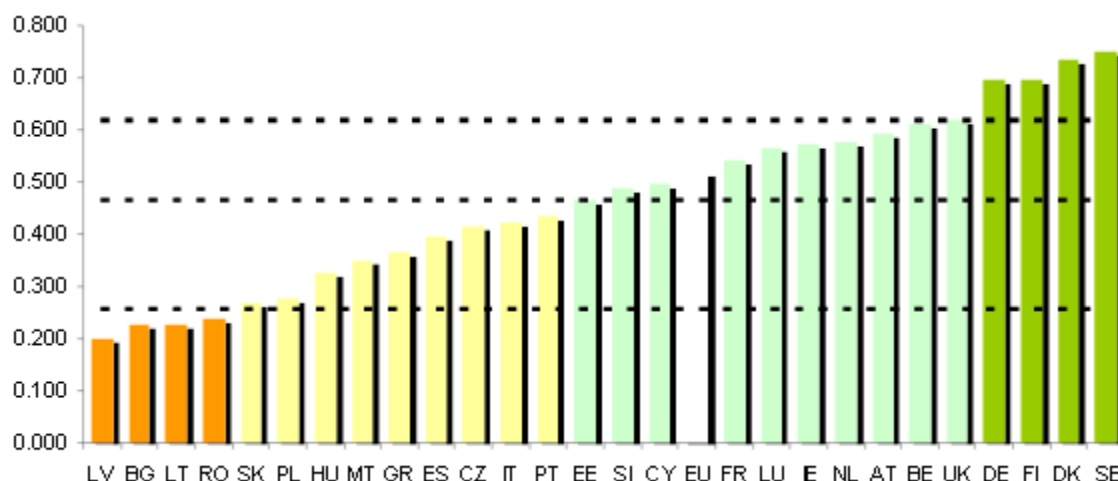
Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które wprowadziły innowacje marketingowe				
	ogółem	w tym			
		znaczące zmiany w projekcie/ konstrukcji lub opakowaniu wyrobów lub usług	nowe media lub techniki promocji produktów	nowe metody w zakresie dystrybucji produktów lub kanałów sprzedaży	nowe metody kształtowania cen wyrobów i usług
ogółem	14,2	5,9	7,0	4,4	8,9
Według sektora własności					
sektor publiczny	9,0	5,8	7,1	3,2	3,8
sektor prywatny	14,5	5,9	7,0	4,5	9,2
Według liczby pracujących					
10-49 pracujących	11,7	3,6	5,3	3,0	7,9
50-249 pracujących	18,2	8,6	8,7	6,9	10,5
250-499 pracujących	27,3	22,7	17,3	12,7	16,4
powyżej 499 pracujących	39,8	31,2	30,1	18,3	16,1
Według sekcji PKD					
produkcja artykułów spożywczych	15,5	9,4	7,6	6,1	8,7
produkcja napojów	53,6	46,4	17,9	25,0	21,4
produkcja wyrobów tytoniowych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
produkcja wyrobów tekstylnych	9,6	0,0	5,8	5,8	5,8
produkcja odzieży	13,8	2,9	6,3	4,6	9,6
produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	6,5	1,3	1,3	5,2	6,5
produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	18,1	5,2	11,2	7,8	14,7
produkcja papieru i wyrobów z papieru	8,5	2,1	4,3	3,2	7,4
poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	8,5	3,1	1,5	0,0	5,4
wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	35,7	28,6	35,7	7,1	7,1
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	20,9	16,5	11,5	6,5	10,1
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	17,5	7,0	5,6	1,4	11,2
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	15,2	5,5	6,5	4,6	11,5
produkcja metali	20,7	10,3	6,9	10,3	17,2

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które wprowadziły innowacje marketingowe				
	ogółem	w tym			
		znaczące zmiany w projekcie/ konstrukcji lub opakowaniu wyrobów lub usług	nowe media lub techniki promocji produktów	nowe metody w zakresie dystrybucji produktów lub kanałów sprzedaży	nowe metody kształtowania cen wyrobów i usług
produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	13,0	2,6	6,9	2,8	8,7
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	10,8	3,3	5,0	5,0	5,0
produkcja urządzeń elektrycznych	21,7	8,4	12,0	4,8	13,3
produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	18,6	4,9	9,8	7,7	13,1
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	8,6	3,4	6,9	5,2	5,2
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	13,3	13,3	6,7	6,7	6,7
produkcja mebli	15,0	0,9	9,3	2,8	10,3
pozostała produkcja wyrobów	10,5	7,0	3,5	4,7	7,0
naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	7,6	0,6	3,2	0,0	7,0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4,3	2,9	4,3	2,9	2,9
pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	6,5	0,0	2,2	0,0	2,2
odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	9,1	3,0	6,1	0,0	6,1
działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	8,5	1,1	8,5	3,2	0,0
górnictwo i wydobywanie	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
przetwórstwo przemysłowe	14,8	6,3	7,1	4,6	9,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4,3	2,9	4,3	2,9	2,9
dostawa wody; gospodarka ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8,0	1,1	6,3	1,7	2,3

Źródło: PNT-02/2010.

W świetle badań międzynarodowych, innowacyjność Mazowsza wypada stosunkowo korzystnie na tle Polski, dzieli je jednak daleki dystans do średniej unijnej. Wskazuje się, że stosunkowo silną stroną regionu są czynniki stymulujące innowacyjność, do których zalicza się wskaźniki potencjału naukowego i B+R regionu. Mazowsze wypada w tej kategorii „przeciętnie”, ale i tak bardzo dobrze w relacji do innych województw Polski¹. Słabo wypadają jednak wskaźniki dotyczące udziału biznesu w kształtowaniu regionalnego potencjału innowacyjnego – „Aktywność firm” (ocena „niska”) oraz zastosowań (ocena „średnioniska”).

Wykres 17. Innowacyjność krajów europejskich według European Innovation Scoreboard 2010

Źródło: European Innovation Scoreboard 2010.

Tabela 18. Innowacyjność Mazowsza według Regional Innovation Scoreboard 2009²

Wyszczególnienie	Ocena potencjału Mazowsza
Ogólna ocena poziomu innowacyjności (RIS)	Średnioniski
Czynniki stymulujące innowacje (ang. <i>enablers</i>)	Średni
Aktywność firm (ang. <i>firm activities</i>)	Niski
Zastosowania (ang. <i>outputs</i>)	Średnio-niski
Kluczowa siła / bariera	Czynniki stymulujące innowacje (siła)

Źródło: Regional Innovation Scoreboard 2009.

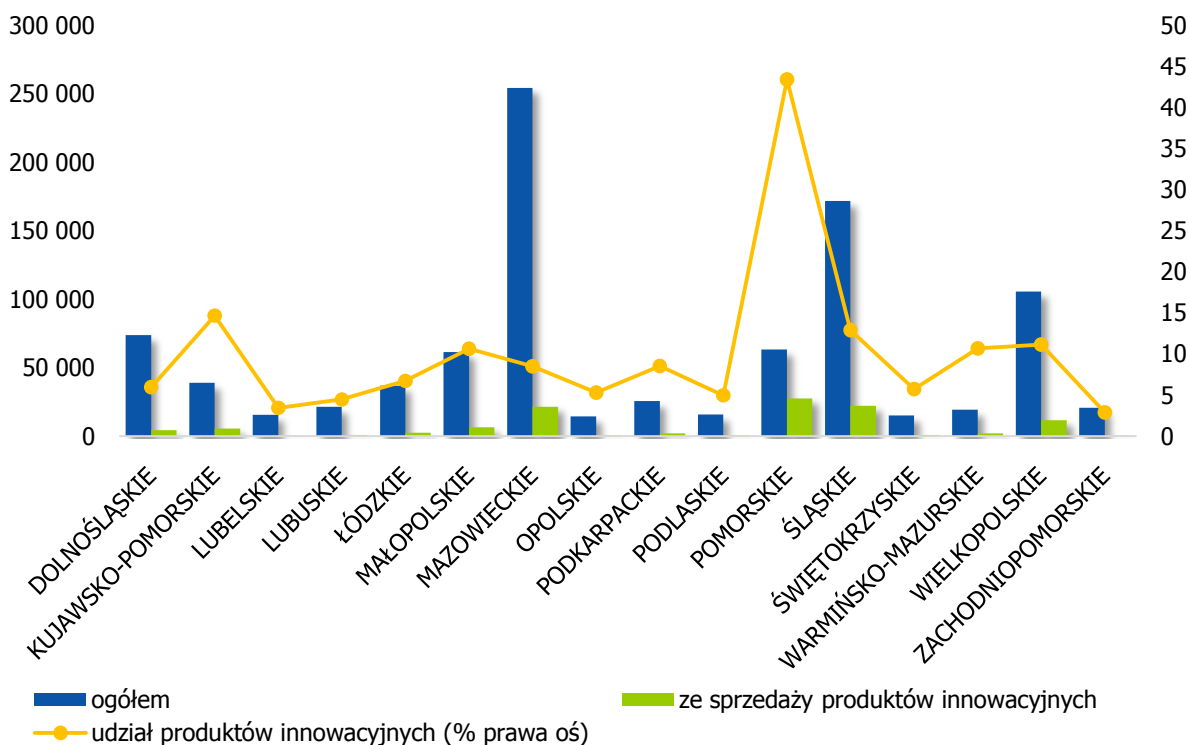
W 2010 r. przedsiębiorstwa przemysłowe z Mazowsza osiągnęły łącznie przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na poziomie 254,4 mld zł, o 6,9% więcej niż w 2009 r. Przychody były największe spośród wszystkich województw. Natomiast przychody netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych uzyskane przez firmy z województwa mazowieckiego wyniosły 21,6 mld zł, o 38,7% mniej niż w roku poprzednim. Tym samym udział przychodów z tytułu sprzedaży produktów innowacyjnych wyniósł 8% (spadł więc z 15% w 2009 r.). W 2010 r. wyższe przychody ze sprzedaży produktów innowacyjnych

¹ „Średnią” ocenę w kategorii „czynników stymulujących innowacyjność” otrzymało jeszcze województwo małopolskie. Pozostałe regiony wypadły słabiej.

² Regional Innovation Scoreboard nie jest raportem publikowanym każdego roku, stąd w zestawieniu odnosimy się do 2009 roku.

uzyskały przedsiębiorstwa przemysłowe z województwa pomorskiego (27,5 mld zł; tu udział był największy – 43%) oraz śląskiego (22,2 mld zł).

Wykres 18. Przychody netto przedsiębiorstw przemysłowych uzyskane ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów ogółem, a także ze sprzedaży produktów innowacyjnych (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

W przypadku przychodów netto przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów innowacyjnych możemy wyróżnić przychody ze sprzedaży produktów innowacyjnych dla rynku. W województwie mazowieckim w 2010 r. wyniosły one 14,2 mld zł, co stanowi 5,57% przychodów uzyskanych przez te przedsiębiorstwa ze sprzedaży ogółem. Pod względem kwoty lepszy wynik uzyskały jedynie przedsiębiorstwa z województwa pomorskiego (26,8 mld zł, udział w sprzedaży ogółem 42,24%), natomiast wyższy udział przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych dla rynku w przychodach ze sprzedaży ogółem był większy również w woj. małopolskim (6,79%) i śląskim (6,22%). W przypadku produktów innowacyjnych dla rynku na eksport przedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego uzyskały największe przychody ze sprzedaży – łącznie 10,1 mld zł. Ich udział w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 3,98%; wyższy wskaźnik uzyskały przedsiębiorstwa w woj. pomorskim (6,88%) i śląskim (4,09%).

Tabela 19. Przychody ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2008-2010 w województwie mazowieckim według sektora własności i wielkości (2010)

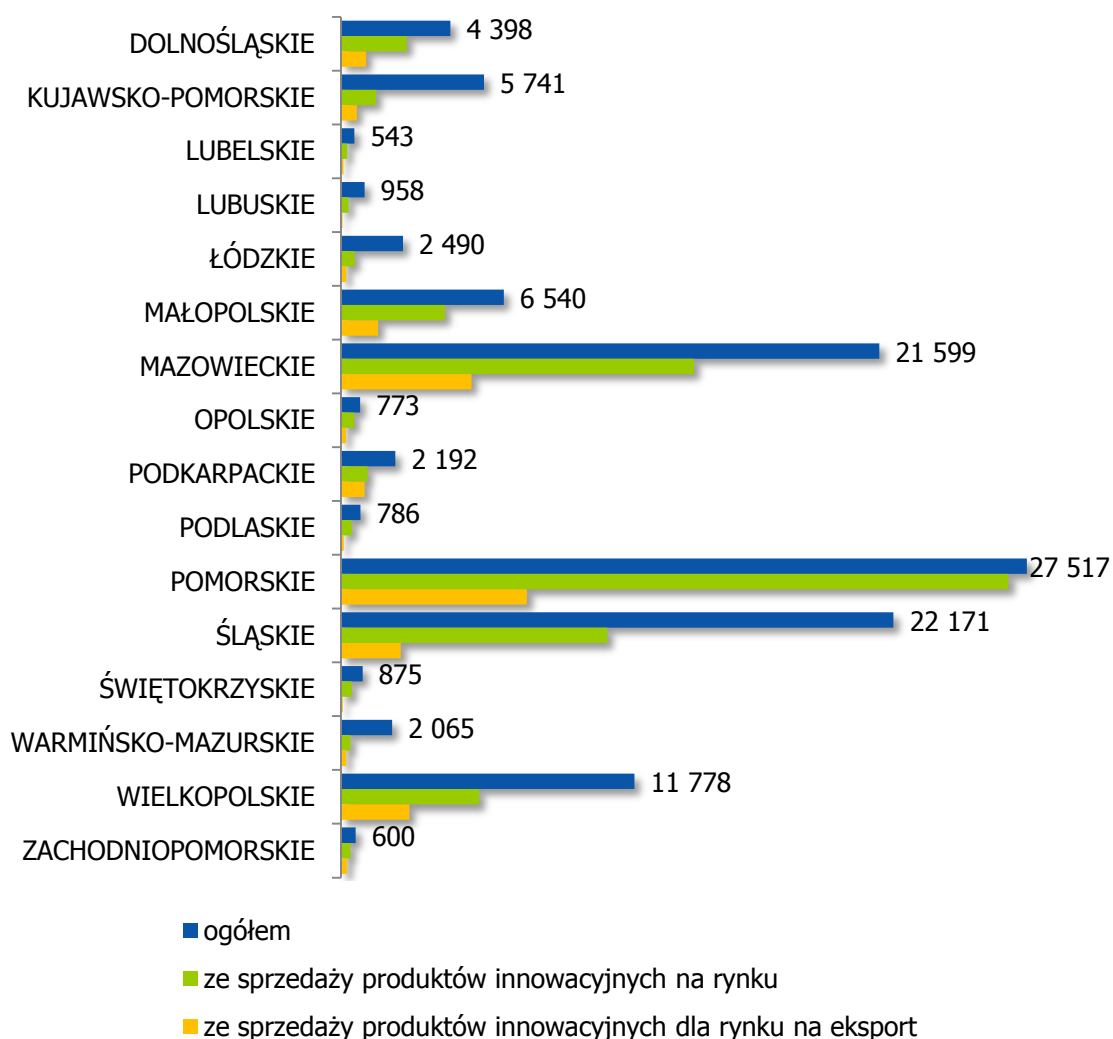
Wyszczególnienie	Przychody ze sprzedaży w 2010 r. produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2008-2010		
	ogółem	z tego	
		nowe dla rynku	nowe tylko dla przedsiębiorstwa
Ogółem	23014092	15090248	7923843
Według sektora własności			
sektor publiczny	482249	426156	56093
sektor prywatny	22531843	14664092	7867751
własność zagraniczna	16924949	12658100	4266849
Według liczby pracujących			
10-49 pracujących	230112	95923	134189
50-249 pracujących	3037101	1084963	1952138
250-499 pracujących	2764601	952032	1812569
powyżej 499 pracujących	16982278	12957331	4024947
Według sekcji PKD			
produkcja artykułów spożywczych	3145503	746481	2399022
produkcja napojów	777579	385900	391680
produkcja wyrobów tytoniowych	0	0	0
produkcja wyrobów tekstylnych	0	0	0
produkcja odzieży	14961	2499	12462
produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	#	0	#
produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	65365	12576	52788
produkcja papieru i wyrobów z papieru	27271	10092	17179
poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	#	#	#
wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	#	#	#
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1643130	533175	1109956
produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	302673	138342	164331
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	484372	217148	267224
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	450778	327022	123756
produkcja metali	80781	61403	19379
produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	902203	200781	701422
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	#	#	#
produkcja urządzeń elektrycznych	#	#	#
produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej	1795391	1699191	96201

Wyszczególnienie	Przychody ze sprzedaży w 2010 r. produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2008-2010		
	ogółem	z tego	
		nowe dla rynku	nowe tylko dla przedsiębiorstwa
niesklasyfikowana			
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	337944	262376	75568
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	115668	29226	86442
produkcja mebli	#	#	#
pozostała produkcja wyrobów	200398	161907	38491
naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	#	#	#
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	11615	241	11374
pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	#	0	#
odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	#	#	0
działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	#	#	0
górnictwo i wydobywanie	#	#	#
przetwórstwo przemysłowe	22917215	15022484	7894730
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	11615	241	11374
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	60145	59150	994

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: PNT-02/2010.

Wykres 19. Przychody netto przedsiębiorstw przemysłowych w województwie mazowieckim ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług) nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek (2010)

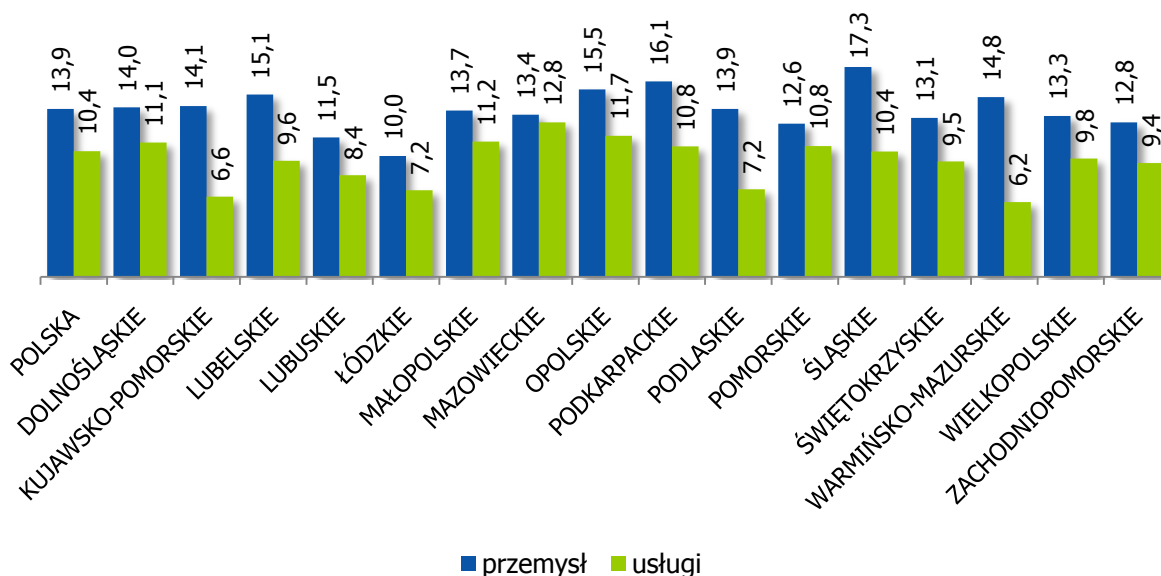

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

4. Nakłady na działalność innowacyjną

Odsetek przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną w 2010 r. w przypadku sektora usług wyniósł 12,8%, zaś w przypadku przedsiębiorstw przemysłowych był nieco większy – wyniósł 13,4%.

Wykres 20. Odsetek przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

W 2010 r. przedsiębiorstwa w województwie mazowieckim poniosły nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych w kwocie 14 500 mln zł, o 42,0% większe niż w roku poprzednim. W tym nakłady przedsiębiorstw z sektora usług wyniosły 8 318 mln zł i były o 40,3% wyższe niż w 2009 r., natomiast nakłady przedsiębiorstw przemysłowych, wynoszące 6 182 mln zł, zwiększyły się o 20,0%.

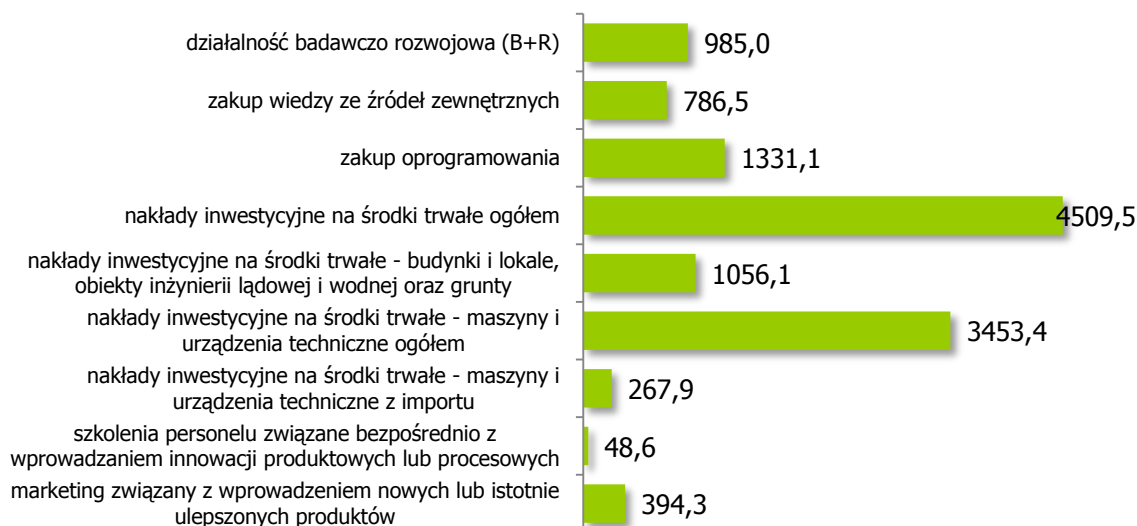
Tabela 20. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim według sektorów własności (2010)

Wyszczególnienie	Ogółem	Zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych	Zakup oprogramowania	Nakłady inwestycyjne na środki trwałe			Szkolenie	Marketing
				budynki i budowle	maszyny i urządzenia techniczne			
					ogółem	w tym z importu		
	w tys. zł.							
Ogółem	8318375	786517	1331125	1056069	3453437	267911	48583	394343
Według sektora własności								
sektor publiczny	837359	3063	134026	197713	301366	108	810	11104
sektor prywatny	7481016	783455	1197100	858356	3152072	267803	47774	383238

Źródło: PNT-02/2010.

Nakłady na działalność innowacyjną ponoszone przez przedsiębiorstwa zajmujące się działalnością usługową na Mazowszu stanowią aż 77,1% ogółu nakładów tego sektora w Polsce, natomiast w przypadku sektora przemysłowego udział Mazowsza, aczkolwiek nadal największy spośród wszystkich regionów, nie stanowi już większości, wynosi bowiem 26,0%.

Wykres 21. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim w zakresie innowacji produktowych i procesowych w sektorze usługowym (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Wykres 22. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim w zakresie innowacji produktowych i procesowych w sektorze przemysłowym (2010)

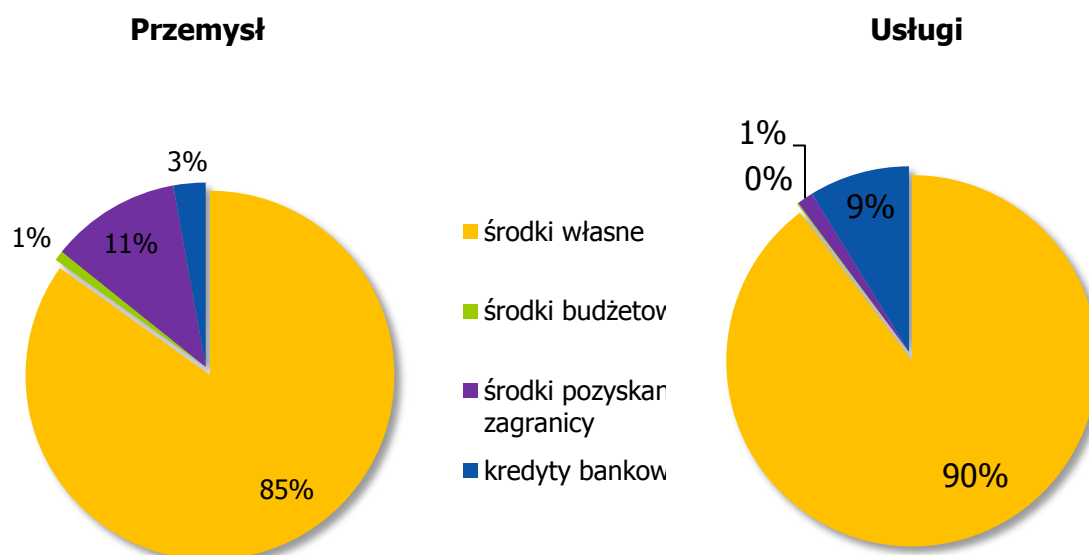
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Głównym źródłem finansowania działalności innowacyjnej w zakresie innowacji produktowych i procesowych są środki własne przedsiębiorstw. W 2010 r. w województwie mazowieckim środki te były źródłem finansowania 90% nakładów w przypadku przedsiębiorstw z sektora usług oraz 85% nakładów ponoszonych przez przedsiębiorstwa przemysłowe. Ważnym źródłem finansowania działalności innowacyjnej w przypadku sektora

usług były również kredyty bankowe (9% nakładów), zaś w sektorze przemysłowym środki pozyskiwane z zagranicy (11%). Mniejsze znaczenie miały natomiast środki budżetowe.

W porównaniu z rokiem poprzednim zwraca uwagę wzrost znaczenia środków pozyskiwanych z zagranicy dla przedsiębiorstw przemysłowych. W 2010 r. stanowiły one źródło finansowania 2% nakładów ponoszonych przez ten sektor.

Wykres 23. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim w zakresie innowacji produktowych i procesowych w podziale na źródła finansowania, dane w tys. zł oraz udział proc. (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

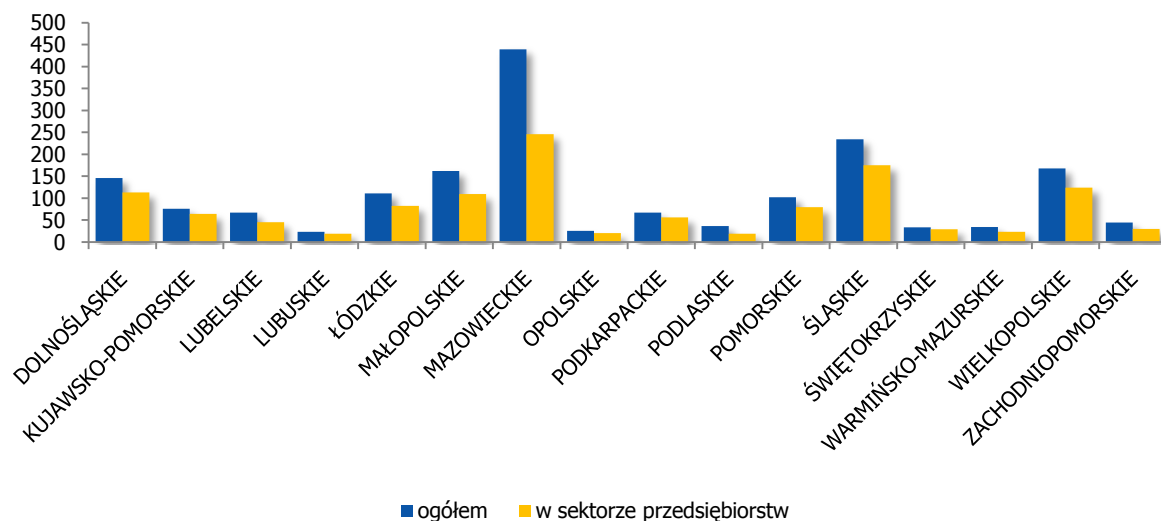
Tabela 21. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim według źródeł finansowania, sektorów własności i wielkości (2010)

Wyszczególnienie	Źródła finansowania				
	własne	budżetowe	pozyskane z zagranicy		kredyty bankowe
			Ogółem	W tym z Unii Europejskiej	
	w tys. zł.				
OGÓŁEM	7455110	10094	117809	103744	727761
Według sektora własności					
sektor publiczny	635827	1437	7336	7336	192758
sektor prywatny	6819283	8657	110472	96407	535003
Według liczby pracujących					
10-49 pracujących	168090	4908	12816	12816	35055
50-249 pracujących	262601	1505	44462	30397	34671
250-499 pracujących	604515	1347	48178	48178	7262
powyżej 499 pracujących	6419904	2334	12353	12353	650773

Źródło: PNT-02/2009.

W 2010 r. w województwie mazowieckim 439 jednostek prowadziły działalność badawczo-rozwojową, o 87 więcej niż w roku poprzednim. Natomiast w sektorze przedsiębiorstw na Mazowszu działalnością badawczo-rozwojową zajmowało się 246 podmiotów, o 58 więcej niż w 2009 r.

Wykres 24. Liczba jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową w województwie mazowieckim według sektorów instytucjonalnych (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

5. Współpraca w zakresie działalności innowacyjnej

Ważnym aspektem działalności innowacyjnej przedsiębiorstw jest współpraca z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami, np. uczelniami lub ośrodkami badawczymi. Dzięki niej możliwy jest szybszy rozwój firm i efektywniejsze wykorzystanie zasobów, w tym zwłaszcza *know-how*. Szczególnie dotyczy to współpracy w ramach klastrów, które są bardzo efektywnym sposobem na uzyskanie efektu synergii między podmiotami o różnym charakterze, wielkości i strukturze. Oprócz korzyści dla współpracujących w ich ramach przedsiębiorstw, które uzyskują przewagę konkurencyjną, klastry budują również kapitał społeczny oraz stymulują rozwój regionalny.

W 2010 r. odsetek przedsiębiorstw z województwa mazowieckiego posiadających porozumienia o współpracy z innymi podmiotami zwiększył się z 6,2% do 8,5%. W przypadku przedsiębiorstw innowacyjnych liczba porozumień o współpracy zwiększyła się jeszcze bardziej – z 18,7% do 52,4%. Zauważalne jest, że przedsiębiorstwa z sektora publicznego miały takie porozumienia znacznie częściej niż firmy prywatne, lecz znaczne zwiększenie współpracy nastąpiło w obu tych sektorach.

Tabela 22. Współpraca przedsiębiorstw z województwa mazowieckiego w zakresie działalności innowacyjnej (2010)

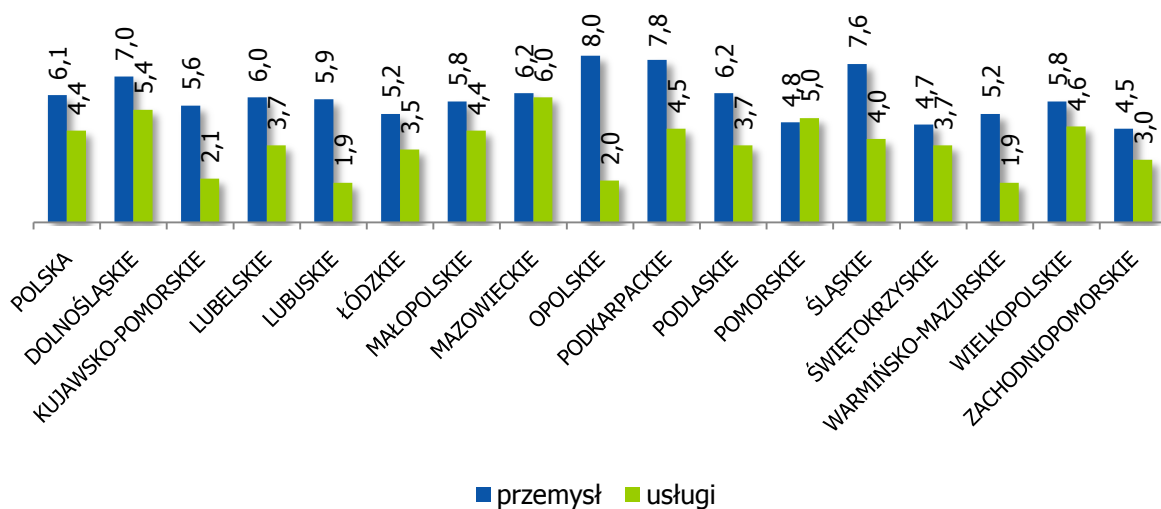
Wyszczególnienie	przedsiębiorstwa posiadające porozumienia	
	w % ogółu przedsiębiorstw	w % ogółu przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie
OGÓŁEM	8,5	52,4
Według sektora własności		
sektor publiczny	36,5	89,4
sektor prywatny	7,8	50,0
własność zagraniczna	14,4	63,0
Według liczby pracujących		
10-49 pracujących	3,9	36,0
50-249 pracujących	14,5	55,7
250-499 pracujących	35,8	75,9
powyżej 499 pracujących	65,2	95,7
Według sekcji PKD		
handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	7,1	54,1
transport lądowy oraz transport rurociągowy	3,4	54,2
transport wodny	0,0	0,0
transport lotniczy	13,3	100,0
magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	8,9	52,0
działalność pocztowa i kurierska	20,0	66,7
działalność wydawnicza	7,1	45,5
telekomunikacja	25,9	95,7

Wyszczególnienie	przedsiębiorstwa posiadające porozumienia	
	w % ogółu przedsiębiorstw	w % ogółu przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie
działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	9,8	34,9
działalność usługowa w zakresie informacji	8,8	30,0
finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	18,1	50,5
ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego	32,3	52,5
działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne	16,2	52,5
działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	9,5	63,9

Źródło: PNT-02/u -2010 r.

W 2010 r., podobnie jak w rok wcześniej, przedsiębiorstwa przemysłowe z województwa mazowieckiego nie wyróżniały się pod względem współpracy w zakresie działalności innowacyjnej na tle reszty kraju. Odsetek współpracujących firm wyniósł 6,2% i był bliski średniej krajowej 6,1%. Natomiast w przypadku sektora usługowego odsetek współpracujących przedsiębiorstw był najwyższy w kraju – wyniósł 6,0% wobec średniej krajowej 4,4%.

Wykres 25. Przedsiębiorstwa w województwie mazowieckim, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej w % ogółu przedsiębiorstw (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Jak zaznaczono wcześniej, specjalną formą współpracy między przedsiębiorstwami i innymi podmiotami, służącą uzyskaniu efektu synergii i pobudzaniu innowacyjności, są klastry. Jednakże udział przedsiębiorstw w klastrach jest znikomy – w latach 2009-2011, tak w województwie mazowieckim, jak i średnio w Polsce nie przekracza on 1%. Wśród przedsiębiorstw innowacyjnych udział we współpracy klastrowej jest nieco większy – w

sektorze przemysłowym wyniósł on 3,4% na Mazowszu i 4,2% średnio w Polsce, zaś w sektorze usługowym odpowiednio 4,5% oraz 4,2%.

Również biorąc pod uwagę przedsiębiorstwa, które współpracowały z innymi podmiotami, współpraca w ramach klastrów ma na Mazowszu znikome znaczenie. Natomiast w niektórych innych województwach forma ta istotnie wspiera współpracę – dzieje się tak zwłaszcza na Lubelszczyźnie, Dolnym Śląsku, Podlasiu i Pomorzu Zachodnim.

Mapa 3. Inicjatywy klastrowe w województwie mazowieckim

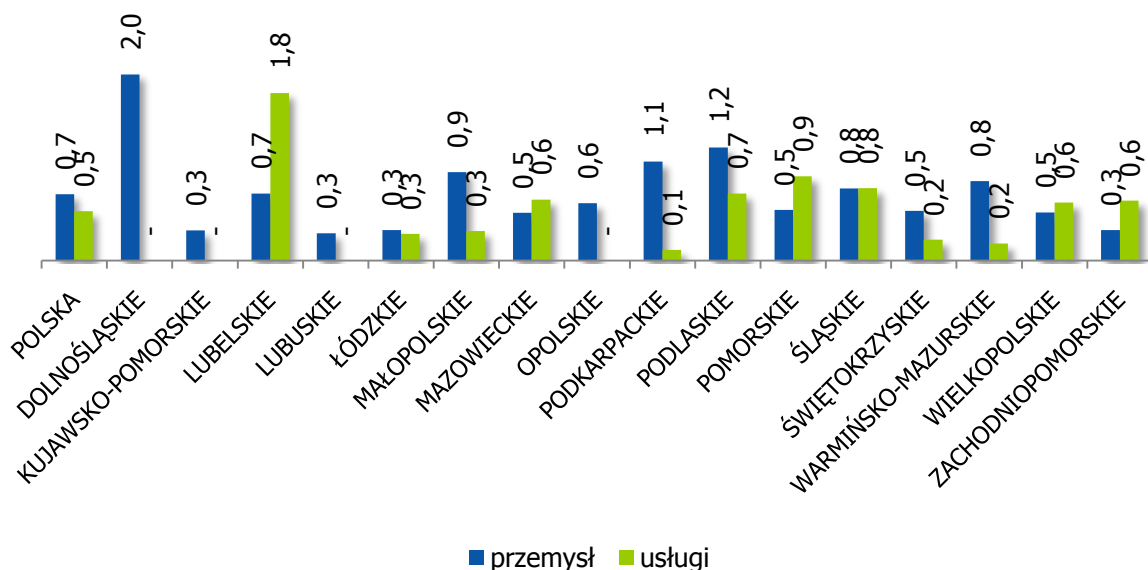

Źródło: Klastry w województwie mazowieckim, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2012.

W województwie mazowieckim do końca 2011 powstało łącznie 25 inicjatyw klastrowych. Organizacje te najczęściej powstawały z inicjatywy przedsiębiorstw (np. Mazowiecki Klaster Druku i Reklamy „Kolorowa Kotlina”, Klaster „Green Cars”). Zdarzało się jednak, że inicjatorem ich działalności były instytucje naukowe, jak w przypadku Mazowieckiego Klastra Peptydowego (Instytut Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN) oraz samorządów, czego przykładem jest Mazowiecki Klaster Owocowy (Urząd Gminy Pniewy). Na uwagę zasługuje ich koncentracja przestrzenna – prawie wszystkie zlokalizowane są w Warszawie. Tylko nieliczne znajdują się w innych miastach regionu (Radom, Pniewy).

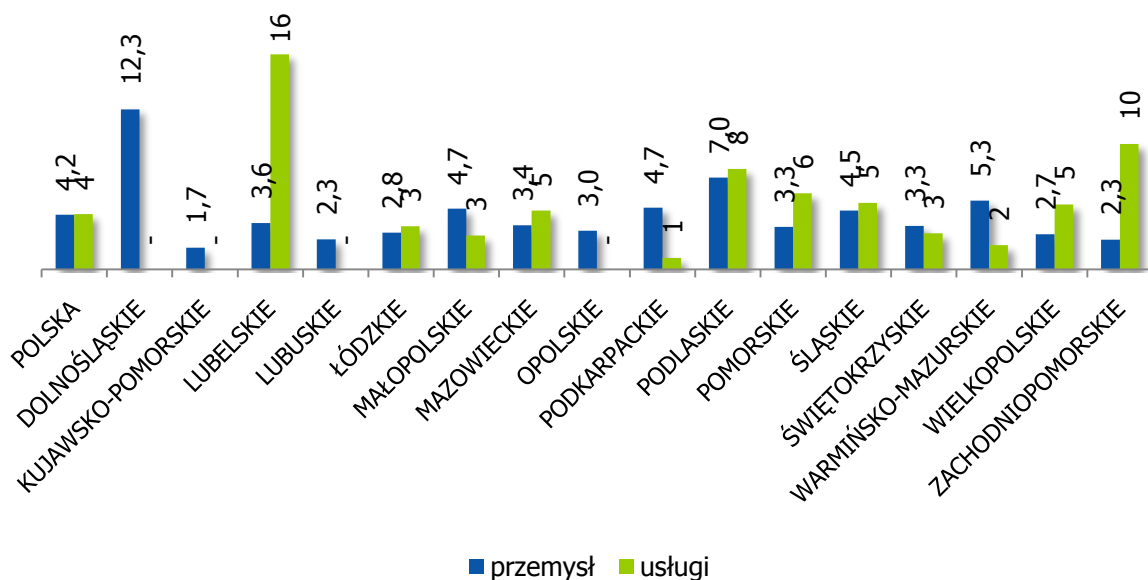
Biorąc pod uwagę przedsiębiorstwa, które współpracowały z innymi podmiotami, współpraca w ramach klastrów ma na Mazowszu znikome znaczenie. Natomiast w niektórych innych województwach forma ta istotnie wspiera współpracę – dzieje się tak zwłaszcza na Lubelszczyźnie, Dolnym Śląsku, Podlasiu i Pomorzu Zachodnim.

Wykres 26. Liczba przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2009-2011 współpracowały z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami w ramach inicjatywy klastrowej, w % ogółu przedsiębiorstw

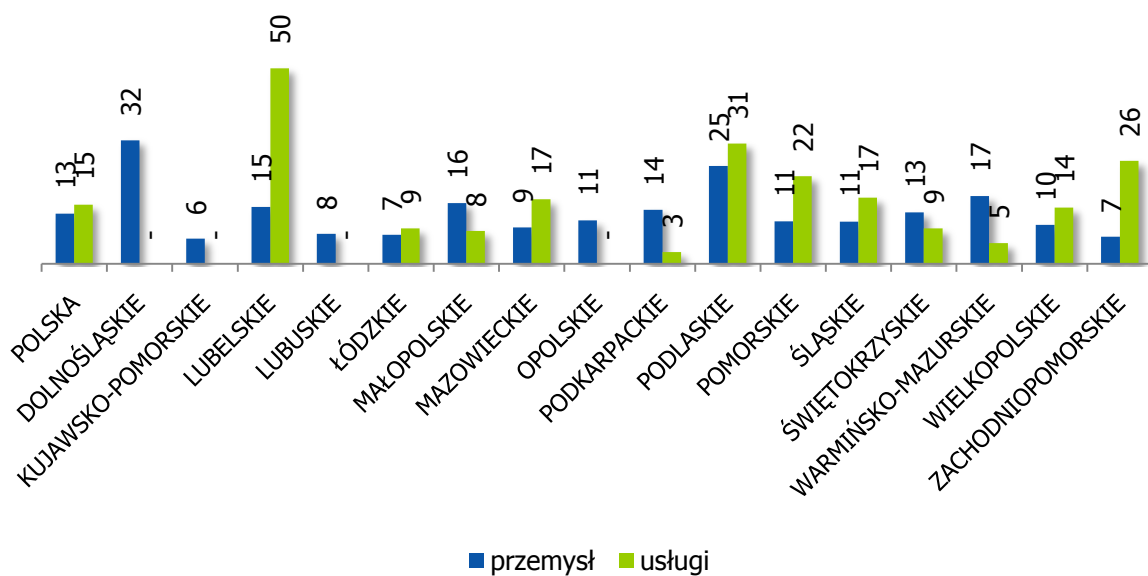
Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

Wykres 27. Liczba przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2009-2011 współpracowały z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami w ramach inicjatywy klastrowej, w % ogółu przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

Wykres 28. Liczba przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2009-2011 współpracowały z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami w ramach inicjatywy klastrowej w % ogółu przedsiębiorstw współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

6. Ochrona własności przemysłowej

Jednym z czynników, który ma wpływ na stymulowanie działalności innowacyjnej, jest ochrona własności przemysłowej i intelektualnej. Aktywność przedsiębiorców na tym polu wyraża się m.in. poprzez transakcje zakupu lub sprzedaży technologii, a także poprzez opatentowaną własność intelektualną: wynalazki, wzory przemysłowe itp.

W 2010 r. znacznie mniej przedsiębiorstw z województwa mazowieckiego dokonało sprzedaży technologii, niż ich zakupu. Najwięcej przedsiębiorstw – 16 – dokonało sprzedaży usług konsultingowych. Przedmiotem transakcji były też prace badawczo-rozwojowe (15), środki automatyzacji (14), licencje (8) i inne technologie (8). Nabywcami technologii były głównie podmioty krajowe.

Tabela 23. Sprzedaż technologii przez przedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego według rodzaju technologii oraz kraju docelowego (2010)

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw, które sprzedały				
	licencje	prace badawczo-rozwojowe	środki automatyzacji	usługi konsultingowe	inne
OGÓŁEM	8	15	14	16	8
Polska					
Kraje Unii Europejskiej	8	9	7	11	8
Inne kraje europejskie	#	5	4	4	-
Stany Zjednoczone	-	#	-	-	-
Japonia	-	#	-	-	-
Inne kraje pozaeuropejskie	-	-	-	-	-

– dane objęte tajemnicą statystyczną

"-" – zjawisko nie wystąpiło

Źródło: PNT-02/u -2010 r.

W 2010 r. więcej przedsiębiorstw z Mazowsza dokonało zakupu technologii niż w roku poprzednim. Najczęściej nabywaną technologią były licencje – zakupiło je 218 firm, a w następnej kolejności środki automatyzacji (191) usługi konsultingowe (185). Dostawcami w większości przypadków były podmioty z Polski.

Tabela 24. Zakup technologii przez przedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego według rodzaju technologii oraz kraju pochodzenia (2010)

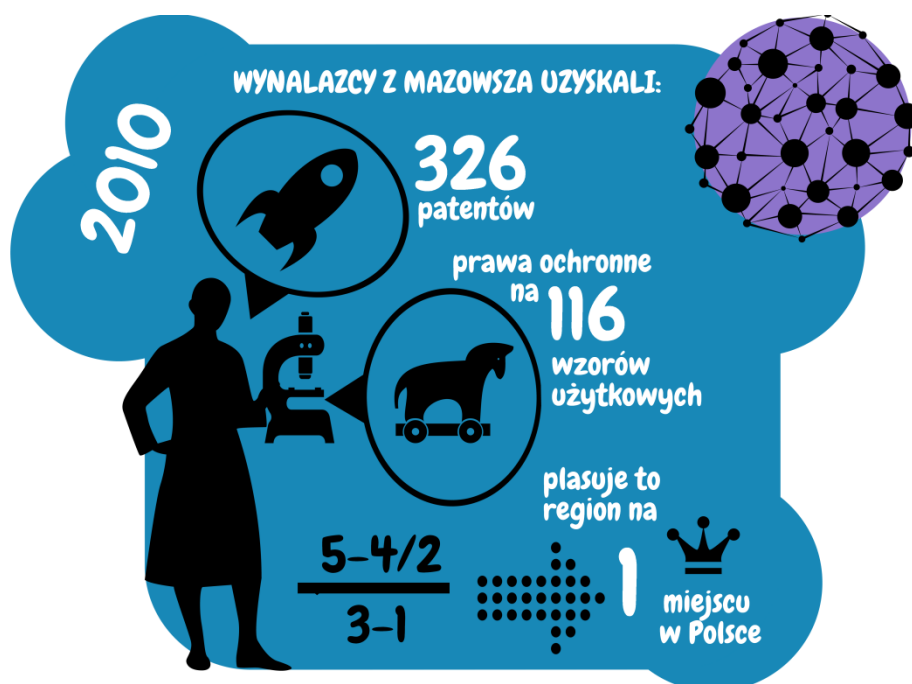
Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw, które sprzedały				
	licencje	prace badawczo-rozwojowe	środki automatyzacji	usługi konsultingowe	inne
OGÓŁEM	218	89	191	185	47
Polska	173	70	128	163	36
Kraje Unii Europejskiej	48	24	95	40	10
Inne kraje europejskie	8	#	6	-	#
Stany Zjednoczone	19	4	5	6	3
Japonia	#	-	#	-	-
Inne kraje pozaeuropejskie	5	4	12	5	6

– dane objęte tajemnicą statystyczną

"-" – zjawisko nie wystąpiło

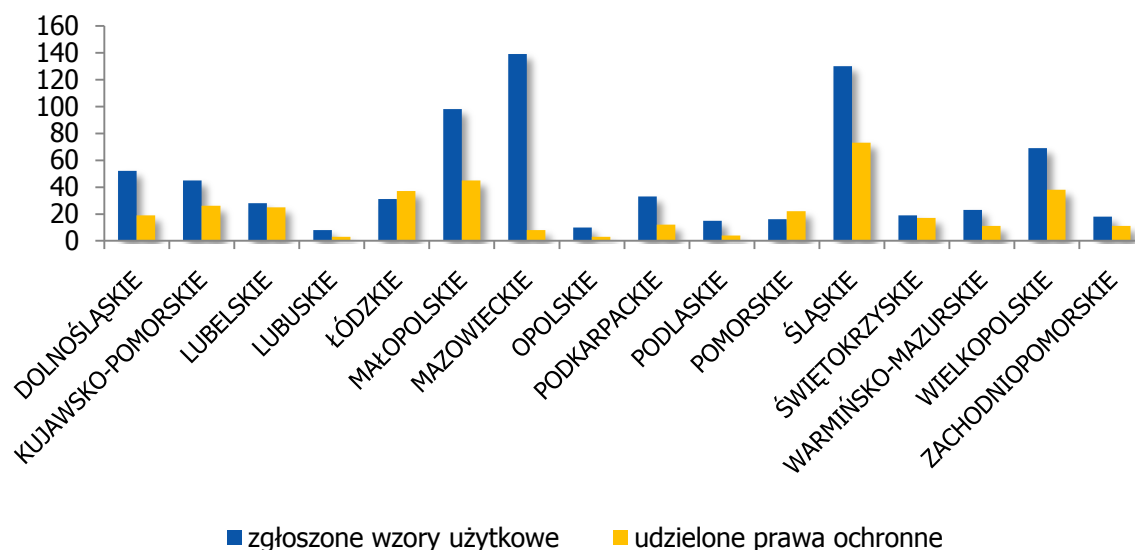
Źródło: PNT-02/u -2010 r.

W 2010 r. do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej zgłoszono ogółem 879 wzorów użytkowych, w tym na Mazowszu 158, o 13,7% więcej niż rok wcześniej. Więcej wzorów zgłoszono jedynie w województwie śląskim (170). Natomiast Mazowsze przodowało pod względem udzielonych praw ochronnych – udzielono ich 116.

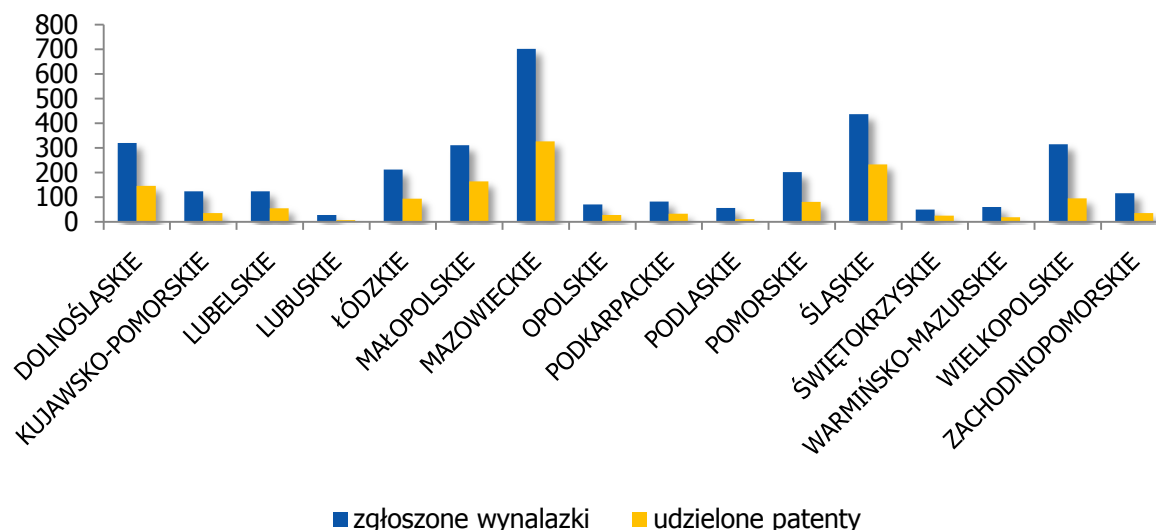
Natomiast w przypadku krajowych wynalazków podmioty z województwa mazowieckiego były na pierwszym miejscu zarówno pod względem zgłoszeń (701, o 8,9% więcej niż w 2009 r.), jak i udzielonych patentów (326, spadek o 3,8%).

Wykres 29. Ochrona własności przemysłowej w Polsce: liczba zgłoszonych do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej wzorów użytkowych oraz udzielonych praw ochronnych (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych na podstawie danych Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Wykres 30. Ochrona własności przemysłowej w Polsce: liczba zgłoszonych do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej wynalazków oraz udzielonych patentów (2010)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych na podstawie danych Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Ochrona własności intelektualnej oraz przemysłowej w latach 2009-2011 pozostawała w Polsce marginalnym zjawiskiem, a przedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego nie były pod tym względem wyjątkiem. W szczególności, niewiele firm posiadało system zachęt dla pracowników dotyczący tworzenia własności intelektualnej, który mógłby przyczynić się do innowacyjności firmy.

Tabela 25. Ochrona własności intelektualnej w przedsiębiorstwach w latach 2009-2011 (dane w proc.)

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które							
	Wykorzystywały różne formy zaangażowania finansowego w innym przedsiębiorstwie w celu dostępu do własności intelektualnej	korzystały z udostępnianej nieodpłatnie przez inne jednostki własności intelektualnej	wykorzystywały chronione prawami wyłącznymi projekty wynalazcze krajowych podmiotów zewnętrznych				posiadały system zachęt dla pracowników dotyczący tworzenia własności intelektualnej	korzystały z baz danych praw własności intelektualnej
			ogółem	instytucji naukowych	innych przedsiębiorstw	osób fizycznych		
Przedsiębiorstwa przemysłowe								
P O L S K A	0,2	1,2	1,7	0,4	0,9	0,6	1,8	2,5
Mazowieckie	0,2	1,5	1,5	0,3	0,8	0,5	1,6	3,1
Przedsiębiorstwa z sektora usług								
P O L S K A	0,7	3,1	2,7	0,2	2,1	0,8	1,6	1,5
Mazowieckie	0,4	2,9	3,2	0,1	2,9	0,9	2,1	2,4

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

Ochrona własności przemysłowej poprzez zgłoszenia dokonywane w Urzędzie Patentowym RP w latach 2009-2011, tak w Polsce, jak i w szczególności na Mazowszu, najczęściej dotyczyła znaków towarowych – zgłoszeń takich w województwie mazowieckim dokonało 2,9% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 6,5% przedsiębiorstw działających w sektorze usług.

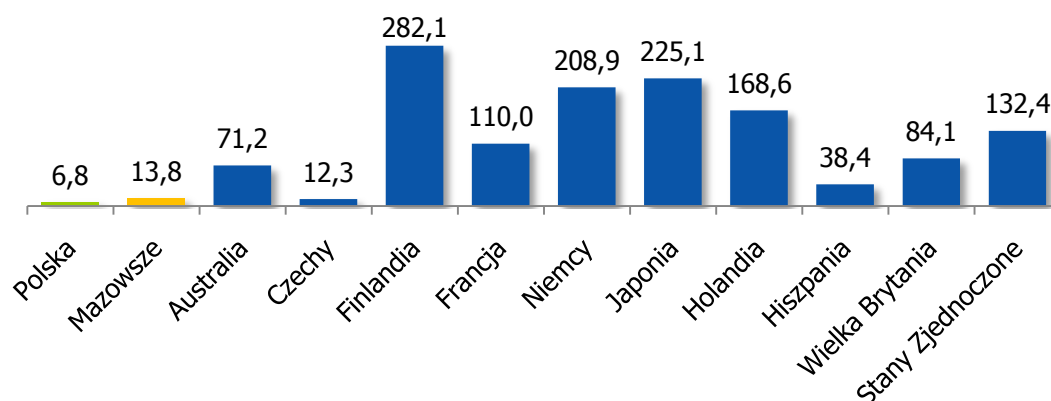
Tabela 26. Ochrona własności przemysłowej w przedsiębiorstwach w latach 2009-2011 (dane w proc.)

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które dokonały zgłoszeń w Urzędzie Patentowym RP						Przedsiębiorstwa, które uzyskały patent w Urzędzie Patentowym RP
	znaków towarowych	wzorów przemysłowych	wzorów użytkowych	wynałazków			
				ogółem	w tym		
					których zgłoszenie planowane jest w zagranicznych urzędach patentowych	będących efektem prac B+R w przedsiębiorstwie	
Przedsiębiorstwa przemysłowe							
P O L S K A	3,1	1,0	0,9	1,2	0,2	0,7	1,2
Mazowieckie	2,9	0,7	0,5	1,0	0,2	0,7	1,3
Przedsiębiorstwa z sektora usług							
P O L S K A	4,4	0,5	0,4	0,3	0,2	0,3	1,3
Mazowieckie	6,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	2,2

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

W świetle statystyk OECD dotyczących międzynarodowej aktywności patentowej widać wyraźną słabość Mazowsza na tle innych krajów organizacji. Wskaźnik dotyczący liczby zgłoszeń międzynarodowych patentów (PCT) w przeliczeniu na milion mieszkańców na Mazowszu wyniósł w 2010 roku 13,8. Był to wskaźnik znacznie większy od średniej w kraju, jednak nieporównywalnie niższy od liderów światowej innowacyjności, takich jak Finlandia (282,1), Japonia (225,1) czy Niemcy (208,9).

Wykres 31. Zgłoszenia międzynarodowych patentów (PCT) na milion mieszkańców w wybranych krajach OECD, Polsce i województwie mazowieckim (2010)

Źródło: OECD Regional Database: www.oecd.org.

7. Biotechnologia

W 2009 r.³ spośród podmiotów działających w województwie mazowieckim, prowadzących działalność badawczo-rozwojową, 33 zajmowały się biotechnologią, w tym 7 prowadziło działalność gospodarczą. Najczęściej stosowanymi technikami były DNA/RNA, białka i inne cząstki oraz techniki procesów biotechnologicznych.

Tabela 27. Techniki stosowane w podmiotach w województwie mazowieckim prowadzących działalność B+R w dziedzinie biotechnologii (2009)

Rodzaje stosowanych technik	Ogółem	Jednostki naukowe PAN	Instytuty badawcze	Przedsiębiorstwa	Szkoły wyższe
O g ó ł e m	33	10	12	7	4
DNA / RNA	24	6	7	7	4
Białka i inne cząstki	24	8	6	6	4
Komórki, kultury komórkowe i inżynieria komórkowa	24	8	7	5	4
Techniki procesów biotechnologicznych	14	#	5	#	4
Geny i wektory RNA	9	#	#	3	#
Bioinformatyka	11	4	#	#	4
Nanobiotechnologia	11	4	3	#	#
Inne	8	4	#	0	#

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: GUS.

Biotechnologia, którą zajmowały się podmioty prowadzące działalność w województwie mazowieckim, w przeważającej większości miała zastosowanie w ochronie zdrowia. Ponadto była stosowana w innych obszarach, takich jak przetwarzanie przemysłowe, środowisko oraz ochrona zdrowia zwierząt.

Tabela 28. Podmioty^a prowadzące działalność B+R w województwie mazowieckim w dziedzinie biotechnologii według obszaru zastosowania biotechnologii (2009)⁴

Obszar zastosowania biotechnologii	Ogółem	PAN	Instytuty badawcze	Przedsiębiorstwa	Szkoły wyższe
O g ó ł e m	33	10	12	7	4
Ochrona zdrowia – z wykorzystaniem technologii rDNA	13	#	5	5	#
Ochrona zdrowia – bez wykorzystania technologii rDNA	22	7	8	4	3
Ochrona zdrowia zwierząt	9	4	#	#	#
Genetycznie modyfikowana biotechnologia rolnicza	7	#	#	0	3
Niegenetycznie modyfikowana	6	#	3	0	#

³ GUS nie udostępnia danych za rok 2010, dlatego w opracowaniu zostały zawarte dane statystyczne odnoszące się do 2009 roku.

⁴ Obszary zastosowania biotechnologii nie sumują się na „ogółem”, gdyż jeden podmiot mógł wykazać kilka stosowanych technik.

Obszar zastosowania biotechnologii	Ogółem	PAN	Instytuty badawcze	Przedsiębiorstwa	Szkoły wyższe
biotechnologia rolnicza					
Odzyskiwanie naturalnych surowców i produkty leśne	3	0	1	0	2
Środowisko	9	#	3	#	3
Przetwarzanie przemysłowe	10	#	#	3	3
Niespecyficzne zastosowania	#	0	#	0	#
Inne	4	#	#	0	#

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: GUS.

W 2009 roku na rozwój biotechnologii w regionie przeznaczono łącznie 181,6 mln zł, z czego 135,0 mln zł pochodziło z sektora rządowego. Oprócz budżetu państwa (142,0 mln zł) stosunkowo duże znaczenie miały środki Unii Europejskiej (19,7 mln zł). Niepokoi (ze względu na duży potencjał wdrożeniowy biotechnologii) relatywnie mały udział środków pochodzących z sektora biznesu (2,9 mln zł)

Tabela 29. Nakłady na działalność B+R w województwie mazowieckim w dziedzinie biotechnologii według źródeł finansowania (2009)

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym: sektor rządowy
	w tys. zł	
O g ó ł e m	181559,2	135048,9
Z ogółem środki:		
budżetu państwa	142008,2	108514
Unii Europejskiej, organizacji międzynarodowych i instytucji zagranicznych	19609,7	11923,1
przedsiębiorstw	2915,4	2915,4
własne	10833,5	6258,3
jednostek naukowych PAN, instytutów badawczych i szkół wyższych	5971,4	5438,1
prywatnych instytucji niedochodowych	221	-

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: GUS.

Sektor biotechnologii zatrudniał łącznie 1771 pracowników, z czego blisko połowę skupiały szkoły wyższe (850; 48,0%), w dalszej kolejności instytuty badawcze (475) oraz placówki PAN (446). W przeważającej części byli to pracownicy naukowo-badawczy (1208; 68,2%). Pozostałą część stanowili technicy i pracownicy równorzędni (394) oraz pozostały personel (169).

Tabela 30. Personel B+R w województwie mazowieckim w dziedzinie biotechnologii w jednostkach naukowych według grup stanowisk (2009)

Wyszczególnienie a – ogółem b – w tym kobiety		Ogółem	PAN	Instytuty badawcze	Szkoły wyższe
W osobach					
O g ó ł e m	a	1771	446	475	850
	b	1162	272	374	624
pracownicy naukowo-badawczy	a	1208	284	300	624
	b	714	166	219	329
technicy i pracownicy równorzędni	a	394	#	#	162
	b	319	#	#	133
pozostały personel	a	169	#	#	64
	b	129	#	#	54
Pełnozatrudnieni ogółem	a	1613	393	439	781
	b	1067	241	347	479
pracownicy naukowo-badawczy	a	1109	255	270	584
	b	663	152	198	313
technicy i pracownicy równorzędni	a	351	#	#	141
	b	288	#	#	120
pozostały personel	a	153	#	#	56
	b	116	#	#	46
W EPC					
O g ó ł e m	a	1232,65	354,95	330,73	546,97
	b	803,87	207,81	266,36	329,7
pracownicy naukowo-badawczy	a	832,38	222,3	197,71	412,37
	b	490,49	125,31	146,68	218,5
technicy i pracownicy równorzędni	a	291,05	#	#	100,7
	b	231,4	#	#	82,6
pozostały personel	a	109,22	#	#	33,9
	b	81,98	#	#	28,6

– dane objęte tajemnicą statystyczną

Źródło: GUS.

Tabela 31. Personel B+R w województwie mazowieckim w dziedzinie biotechnologii według poziomu wykształcenia (2009)

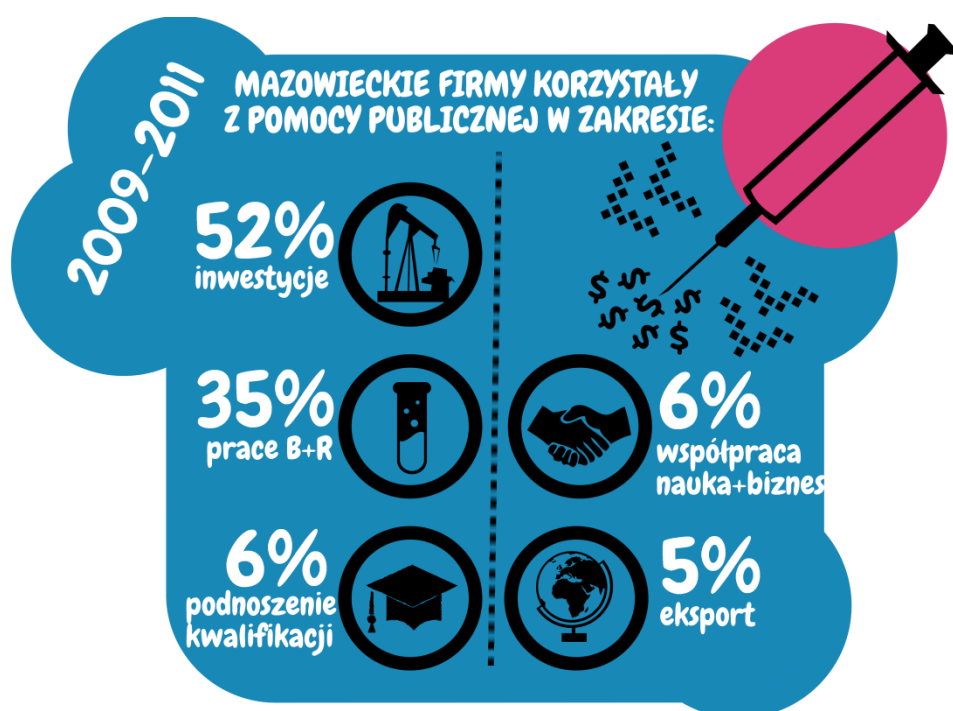
Wyszczególnienie a – ogółem b – w tym kobiety		Ogółem	Jednostki naukowe PAN	Instytuty badawcze	Przedsiębiorstwa	Szkoły wyższe
O g ó ł e m	a	1883	446	475	112	850
	b	1345	272	374	75	624
Z tytułem naukowym profesora	a	158	53	18	0	87
	b	58	#	#	0	33
doktora habilitowanego	a	139	43	19	0	77
	b	72	25	8	0	39
doktora	a	671	171	95	25	380
	b	409	108	70	12	219
Z wykształceniem:						
wyższym	a	630	125	247	76	182
	b	458	83	202	52	121
pozostałym	a	285	#	#	11	124
	b	240	#	#	11	104

– dane objęte tajemnicą statystyczną

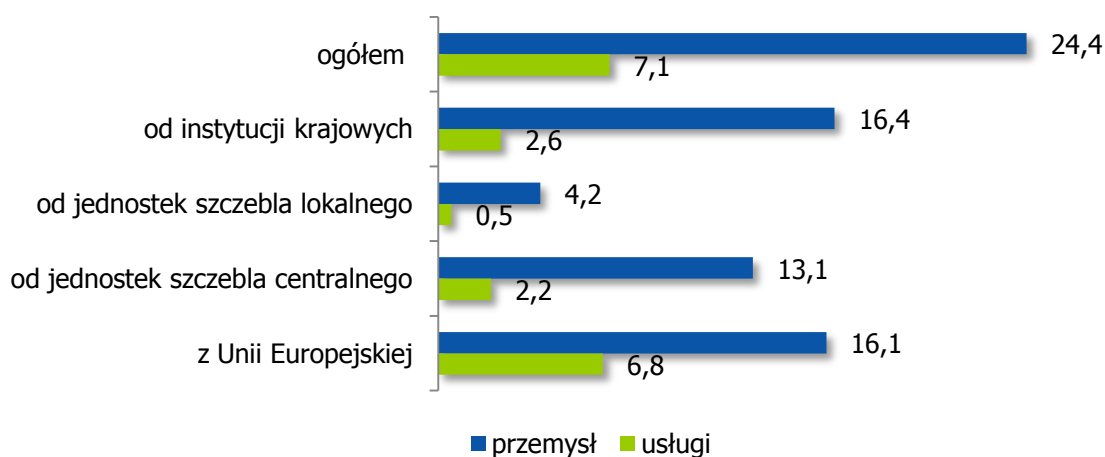
Źródło: GUS.

8. Wsparcie publiczne

Na działalność innowacyjną przedsiębiorstwa otrzymują wsparcie publiczne, tak od instytucji krajowych, jak i unijnych. Pomoc ta przekazywana jest w ramach różnych programów i ma na celu wspomoczenie różnego rodzaju działań prorozwojowych: podnoszenie kwalifikacji, wsparcie eksportu, wsparcie współpracy na różnym szczeblu itp.

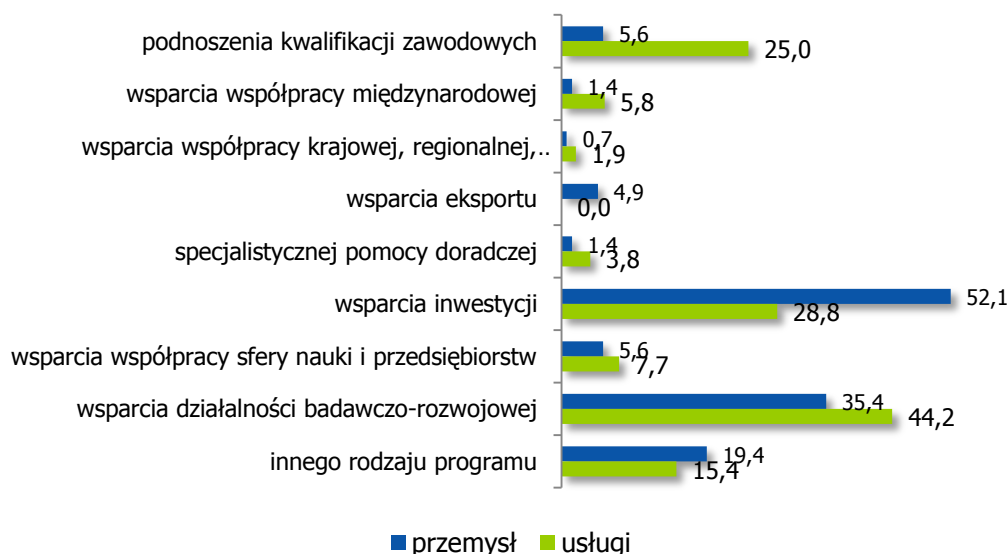

Wykres 32. Procent przedsiębiorstw innowacyjnych w województwie mazowieckim, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

Wykres 33. Kierunki wsparcia publicznego na działalność innowacyjną przedsiębiorstw w województwie mazowieckim w latach 2009-2011

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

W latach 2009-2011 w województwie mazowieckim publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną, w tym badawczo-rozwojową, otrzymało 24,4% innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych oraz 7,1% innowacyjnych przedsiębiorstw z sektora usług. W przypadku przedsiębiorstw przemysłowych nieco więcej – 16,4% – otrzymało wsparcie od instytucji krajowych, natomiast z Unii Europejskiej – 16,1%. W sektorze usług przedsiębiorstwa częściej otrzymywały pomoc od instytucji unijnych – wsparło 6,8%, podczas gdy jednostki krajowe wspomogły 2,6% firm.

Tabela 32. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną (w tym B+R), w % przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie

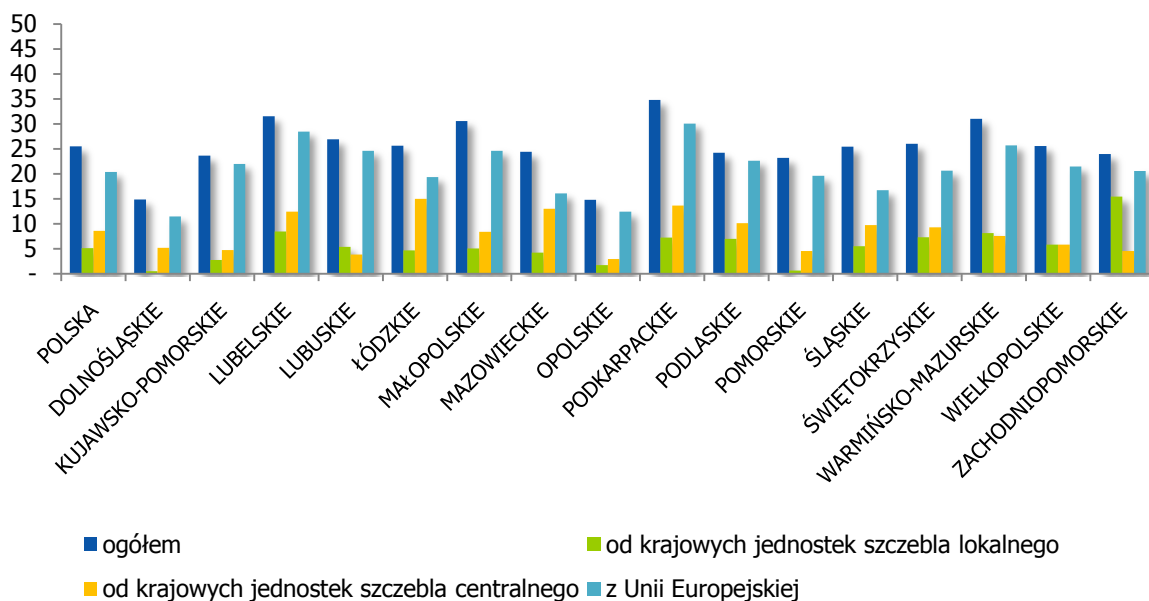
Wyszczególnienie	ogółem	od instytucji krajowych			z Unii Europejskiej	
		razem	od jednostek szczebla lokalnego	od jednostek szczebla centralnego	razem	w tym z VII Programu Ramowego Badań i Rozwoju Technologicznego Unii Europejskiej
Przedsiębiorstwa przemysłowe						
P O L S K A	25,5	12,7	5,1	8,6	20,4	3,2
Mazowieckie	24,4	16,4	4,2	13,1	16,1	2,7
Przedsiębiorstwa z sektora usług						
P O L S K A	17,6	5,2	2,7	3,9	16,7	2,9
Mazowieckie	7,1	2,6	0,5	2,2	6,8	2,7

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

W omawianym okresie innowacyjne przedsiębiorstwa z Mazowsza średnio rzadziej otrzymywały pomoc niż firmy z innych regionów Polski, zwłaszcza dotyczy to środków przekazywanych z Unii Europejskiej. W przypadku sektora przemysłowego najczęściej (procentowo) przedsiębiorstw otrzymało wsparcie z województwa podkarpackiego (34,8%), lubelskiego (31,6%), warmińsko-mazurskiego (31,0%) oraz małopolskiego (30,6%), zaś

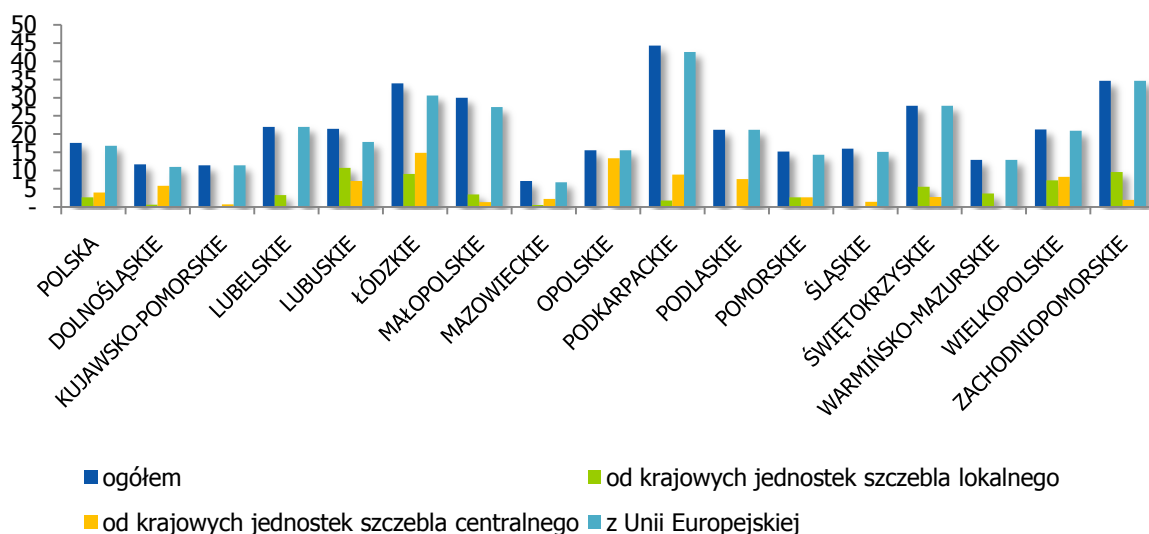
średnia w Polsce wyniosła 25,5%. W przypadku sektora usługowego różnice między województwami były znacznie większe. Najczęściej otrzymywały wsparcie firmy z województw: podkarpackiego (44,2%), zachodniopomorskiego (34,6%) i łódzkiego (33,9%). Średni odsetek w kraju wyniósł 17,6%, zaś regionem, którego przedsiębiorstwa otrzymywały wsparcie najrzadziej, było Mazowsze.

Wykres 34. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną (w tym B+R) w poszczególnych województwach (% przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie) w sektorze przemysłu

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

Wykres 35. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną (w tym B+R) w poszczególnych województwach (% przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie) w sektorze usług

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

W latach 2009-2011 innowacyjne przedsiębiorstwa przemysłowe, tak z województwa mazowieckiego, jak i ogółem w kraju, najczęściej otrzymywały wsparcie publiczne z przeznaczeniem na wsparcie inwestycji – ponad połowa przedsiębiorstw (spośród tych, które pomoc otrzymały) dostała środki na ten cel. Pomoc publiczna była również często przeznaczana na wsparcie działalności badawczo-rozwojowej, podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz wsparcie eksportu. W przypadku sektora usług przedsiębiorstwa z Mazowsza najczęściej otrzymywały publiczne wsparcie na działalność badawczo-rozwojową (44,2%, znacznie częściej niż średnio w Polsce, gdzie odsetek wyniósł 22,1%), wsparcie inwestycji i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Tabela 33. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną według rodzaju programu w % przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie

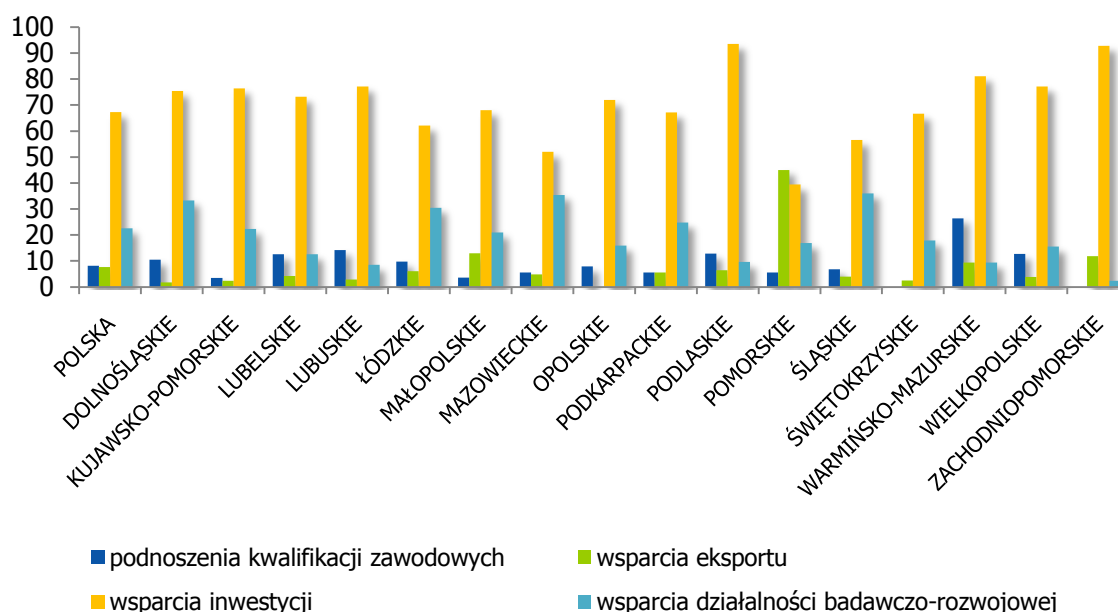
Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa, które otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną z programu								
	podnoszenia kwalifikacji zawodowych	wsparcia współpracy międzynarodowej	wsparcia współpracy krajowej, regionalnej, klastrowej	wsparcia eksportu	specjalistycznej pomocy doradczej	wsparcia inwestycji	wsparcia współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw	wsparcia działalności badawczo-rozwojowej	innego rodzaju programu
Przedsiębiorstwa przemysłowe									
P O L S K A	8,2	1,3	1,2	7,8	2,9	67,4	4,0	22,7	12,3
Mazowieckie	5,6	1,4	0,7	4,9	1,4	52,1	5,6	35,4	19,4
Przedsiębiorstwa z sektora usług									
P O L S K A	15,5	2,2	2,4	4,4	10,9	49,9	1,6	22,1	20,3
Mazowieckie	25,0	5,8	1,9	-	3,8	28,8	7,7	44,2	15,4

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

W przypadku sektora przemysłowego Mazowsze w porównaniu z innymi województwami wyróżnia się wysokim udziałem firm, które otrzymały wsparcie działalności badawczo-rozwojowej (35,4%). Wyższy odsetek zanotowano jedynie w województwie śląskim, gdzie wyniósł on 36,0%. Pozostałe kierunki prorozwojowej działalności były w województwie mazowieckim wspierane znacznie rzadziej niż w innych regionach.

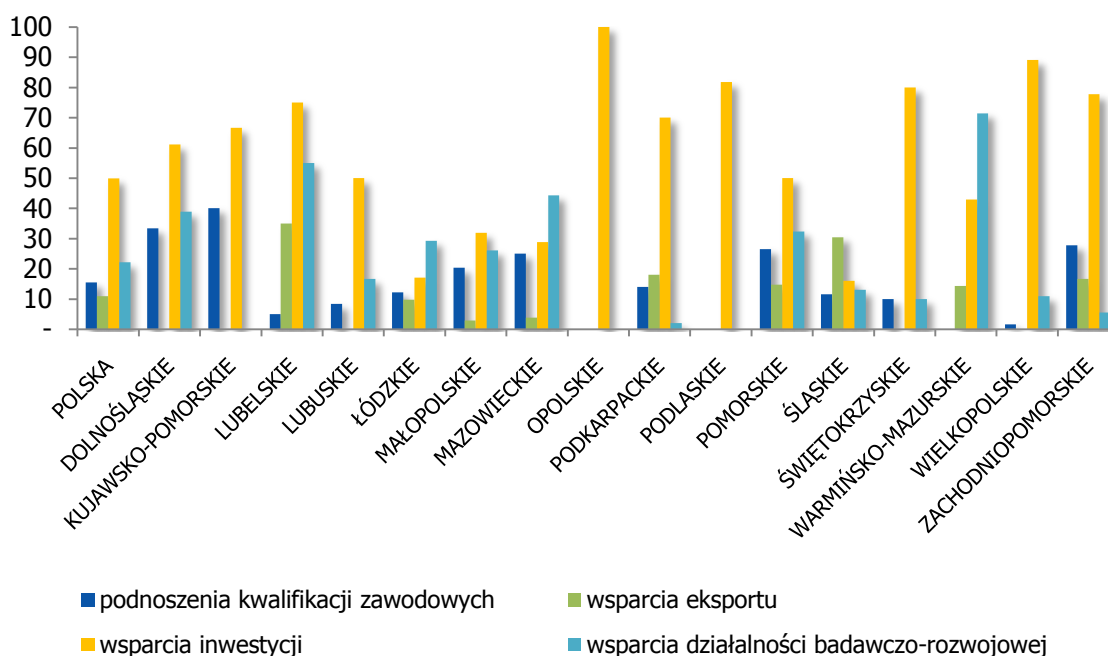
W przypadku sektora usługowego, w którym miało miejsce znaczne zróżnicowanie regionalne, nie tylko pod względem odsetka przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie (o czym wspomniano powyżej), lecz także pod względem przeznaczenia środków, Mazowsze wyróżnia się przede wszystkim niskim wsparciem inwestycji oraz eksportu. Dobrze natomiast na tle innych regionów wypadają działalność badawczo-rozwojowa i podnoszenie kwalifikacji zawodowych, a także wspieranie współpracy międzynarodowej oraz kooperacji sfery nauki i przedsiębiorstw.

Wykres 36. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną według rodzaju programu w poszczególnych województwach (% przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie) w sektorze przemysłu

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

Wykres 37. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną według rodzaju programu w poszczególnych województwach (% przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie)

Źródło: GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011.

Podsumowanie

Dane gromadzone i analizowane w ramach raportu stanowią mogą podstawę monitorowania realizacji celów przyjętych w ramach Regionalnej Strategii Innowacyjności Mazowsza na lata 2007-2015, której celem głównym jest *wzrost innowacyjności przedsiębiorstw Mazowsza, prowadzący do przyspieszenia wzrostu i zwiększenia konkurencyjności w skali UE*.

W części dotyczącej gospodarki Mazowsza przedstawione zostały podstawowe dane dotyczące gospodarki województwa mazowieckiego. Na podstawie informacji zawartych w niniejszym rozdziale można jednoznacznie stwierdzić, iż gospodarka województwa wyróżnia się znacznie na tle pozostałych regionów. Aktywność zawodowa mieszkańców, w tym wysoka aktywność zawodowa kobiet, wskaźnik zatrudnienia w województwie, niski poziom bezrobocia przy wysokim średnim miesięcznym wynagrodzeniu brutto stanowią o silnej gospodarce regionu oraz wysokim poziomie przedsiębiorczości mieszkańców. Wysoki poziom przychodów przedsiębiorstw, najwyższa w Polsce wartość brutto środków trwałych oraz wysokie nakłady inwestycyjne oraz inwestycje w zakup i ulepszanie innowacyjnych środków trwałych świadczą również o dobrej kondycji i potencjale rozwojowym mazowieckich przedsiębiorstw.

W kontekście internacjonalizacji przedstawione zostały kompleksowe dane dotyczące relacji mazowieckich przedsiębiorstw z podmiotami zagranicznymi, mogące przysłużyć się monitorowaniu realizacji celu II RIS Mazovia *wzrost internacjonalizacji przedsiębiorstw województwa mazowieckiego*. Aż 409 podmiotów mających siedzibę w województwie mazowieckim posiadało w 2010 roku jednostki zależne ulokowane poza granicami Polski. Natomiast liczba jednostek zagranicznych kontrolowanych przez podmioty mające siedzibę w województwie mazowieckim stanowi aż 972 podmiotów, z czego znaczna część (27%) zajmowało się handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle, oraz przetwórstwem (17%). Wśród siedzib oddziałów, zakładów i podmiotów, w których firmy z województwa mazowieckiego mają udziały, przeważały te ulokowane w Niemczech, Czechach, Rumunii i na Węgrzech.

W latach 2008-2010 prawie 37 tysięcy przedsiębiorstw z województwa mazowieckiego wprowadziło nowe lub istotnie ulepszone procesy. Innowacje najczęściej dotyczyły metod wytwarzania wyrobów – wprowadziło je ok. 27 tys. przedsiębiorstw. Natomiast innowacje produktowe w latach 2008-2010 wprowadziło prawie 35 tysięcy przedsiębiorstw z regionu. Firmy mazowieckie wyróżniały się w roku 2010 pod względem wysokości przychodów netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych. Dane dotyczące innowacyjności przedsiębiorstw w kontekście osiąganych przez nie efektów w tym zakresie świadczą o wysokim poziomie innowacyjności mazowieckich przedsiębiorstw. Choć Mazowsze wypada relatywnie dobrze na tle kraju, wciąż dzieli je znaczny dystans od krajów europejskich, w szczególności w zakresie zaangażowania firm w procesy innowacyjne regionie.

Część dotycząca nakładów na działalność innowacyjną posłużyła ocenie poziomu zaangażowania przedsiębiorstw w prowadzenie działalności innowacyjnej, pozwoli również na monitorowanie realizacji III celu strategicznego RIS Mazovia *wzrost środków i efektywności finansowania działalności proinnowacyjnej w regionie*. Aż 12,8% mazowieckich przedsiębiorstw sektora usług w roku 2010 r. poniosło wydatki na działalność innowacyjną. Istotnym wydaje się również, iż aż 77,1% ogółu nakładów sektora usług na Mazowszu stanowią nakłady na działalność innowacyjną. Głównym źródłem finansowania działalności innowacyjnej w zakresie innowacji produktowych i procesowych są zaś środki własne przedsiębiorstw.

Blok tematyczny dotyczący współpracy w zakresie działalności innowacyjnej obejmuje dane związane ze współpracą mazowieckich przedsiębiorstw z innymi przedsiębiorstwami i instytucjami. Część spośród mazowieckich przedsiębiorstw nawiązywało współpracę w zakresie działalności innowacyjnej. Udział przedsiębiorstw w klastrach na Mazowszu, podobnie jak w całej Polsce w latach 2009-2011 był jednak znikomy. Zjawisko takie może mieć negatywny wpływ na realizację I celu strategicznego RIS Mazovia dotyczącego *zwiększenia współpracy w procesach rozwoju innowacji i innowacyjności*.

Część dotycząca ochrony własności przemysłowej obejmuje dane dotyczące aktywności mazowieckich przedsiębiorstw w zakresie ochrony własności przemysłowej. Częściowo dane te przysłużyć się mogą monitorowaniu realizacji założeń IV celu strategicznego RIS Mazovia *kształtowanie i promowanie postaw proinnowacyjnych oraz proprzedsiębiorczych w regionie*. Znajdują się tu informacje dotyczące z jednej strony zakupu lub sprzedaży istniejących już praw własności – tu charakterystyczne jest to, że znacznie mniej przedsiębiorstw z województwa mazowieckiego dokonało sprzedaży technologii niż ich zakupu, z drugiej – procesu pozyskiwania praw własności na nowe, opracowane przez siebie rozwiązania – tu Mazowsze wyróżnia się znacznie na tle pozostałych regionów. 3203 mazowieckich patentów, spośród wszystkich 701 w Polsce zgłoszono w 2010 roku. Niemniej, niewiele firm na Mazowszu, co charakterystyczne dla całego kraju, posiadało w 2010 roku system zachęt dla pracowników dotyczący tworzenia własności intelektualnej. W świetle statystyk określających międzynarodową aktywność regionów, zarówno Mazowsze, jak i Polska wypadają bardzo słabo w relacji do światowych liderów innowacyjności.

W ostatniej części opisane zostało wsparcie publiczne, mierzone na podstawie danych dotyczących pomocy publicznej pozyskiwanej przez mazowieckie przedsiębiorstwa w ramach działalności innowacyjnej. W latach 2009-2011 w województwie publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną otrzymały przede wszystkim przedsiębiorstwa przemysłowe (w tym głównie na wsparcie inwestycji). Mazowieckie przedsiębiorstwa stosunkowo rzadziej otrzymywały pomoc publiczną w tym zakresie w odniesieniu do firm z innych regionów Polski.

Słownik pojęć

Działalność badawczo-rozwojowa (B+R) – to systematycznie prowadzone prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy. Działalność B+R odróżniają od innych rodzajów działalności dostrzegalny element nowości i eliminacja niepewności naukowej i/lub technicznej, czyli rozwiązanie problemu niewypływające w sposób oczywisty z dotychczasowego stanu wiedzy. Działalność B+R obejmuje trzy rodzaje działalności badawczej: badania podstawowe i stosowane oraz prace rozwojowe.

Działalność innowacyjna przedsiębiorstw – to szereg działań o charakterze naukowym (badawczym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym (komercyjnym), których celem jest opracowanie i wdrożenie przez przedsiębiorstwo nowych lub istotnie ulepszonych produktów i procesów. Niektóre z tych działań są innowacyjne same w sobie, inne zaś mogą nie zawierać elementu nowości, lecz są niezbędne do opracowania i wdrożenia innowacji. Przedsiębiorstwo może prowadzić działalność innowacyjną na własnym terenie (wewnątrz firmy), lub może nabywać dobra i usługi, w tym usługi konsultingowe bądź wiedzę, ze źródeł zewnętrznych.

Klastry – obszary, w których zlokalizowane są skupiska przedsiębiorstw wzajemnie ze sobą powiązanych i współpracujących, w tym jednostek o pokrewnej specjalizacji, konkurujących ze sobą, ale również innych branż, których współistnienie ułatwia wzajemne funkcjonowanie.

Know-how – zbiór nieopatentowanych informacji praktycznych, wynikających z doświadczenia i badań, które nie są łatwo dostępne, ani nie stanowią istoty produktu objętego. Charakterystyką know-how jest to, że ma ono charakter nowości bądź tworu tajnego, nie jest natomiast chronione specyficznym prawem (w przeciwieństwie np. do patentów).

Innowacje produktowe – wprowadzenie na rynek wyrobu lub usługi, które są nowe lub istotnie ulepszone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Zalicza się tu znaczące udoskonalenia pod względem specyfikacji technicznych, komponentów i materiałów, wbudowanego oprogramowania, łatwości obsługi lub innych cech funkcjonalnych. Innowacja produktowa może być wynikiem zastosowania nowej wiedzy lub technologii bądź nowych zastosowań lub kombinacji istniejącej wiedzy i technologii. Innowacje produktowe w zakresie usług polegają na wprowadzeniu znaczących udoskonalień w sposobie świadczenia usług, na dodaniu nowych funkcji lub cech do istniejących usług lub na wprowadzeniu całkowicie nowych usług.

Innowacje procesowe – wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, dystrybucji i wspierania działalności w zakresie wyrobów i usług. Metody produkcji to techniki, urządzenia i oprogramowanie wykorzystywane do produkcji (wytwarzania) wyrobów lub usług. Metody dostawy dotyczą logistyki przedsiębiorstwa i obejmują urządzenia, oprogramowanie i techniki wykorzystywane do nabywania środków produkcji, alokowania zasobów w ramach przedsiębiorstwa lub dostarczania produktów końcowych. Do innowacji procesowych zalicza się nowe lub znacząco ulepszone metody tworzenia i świadczenia usług.

Innowacyjność – jest cechą podmiotów gospodarczych lub gospodarek, oznaczającą zdolność do tworzenia i wdrażania innowacji, jak również ich absorpcji, wiążącą się z aktywnym angażowaniem się w procesy innowacyjne i podejmowanie działań w tym kierunku; oznacza również zaangażowanie w zdobywanie zasobów i umiejętności niezbędnych do uczestniczenia w tych procesach. Bardzo często mierzona jest ilością

tworzonych i wdrażanych innowacji oraz nakładami przeznaczanymi przez przedsiębiorstwa na działania w tym zakresie. Innowacyjność wiąże się z posiadanymi zasobami (ludzkie, rzeczowe, kapitałowe, informacyjne), ale także umiejętnością ich wykorzystania, czyli dojrzałością innowacyjną.

Przedsiębiorstwa innowacyjne – (według podręcznika Oslo Manual) przedsiębiorstwo innowacyjne jest to przedsiębiorstwo, które w badanym okresie – najczęściej trzyletnim – wprowadziło przynajmniej jedną innowację techniczną (technologiczną), tj. nowy lub ulepszony produkt bądź nowy lub ulepszony proces, będące nowością przynajmniej z punktu widzenia tegoż przedsiębiorstwa.

Sektory innowacyjne – branże nowoczesne oferujące wysoko przetworzone produkty, oraz wpływające pozytywnie na wartość dodaną gospodarki, w warunkach polskich przede wszystkim: ICT (technologie informacyjno-telekomunikacyjne), branża motoryzacyjna, lotnicza, maszynowa, chemiczna i AGD (źródło: Ministerstwo Gospodarki, 2009, Finansowanie sektorów innowacyjnych, Warszawa).

Wartość dodana brutto (WDB) – wartość produktów (wyrobów i usług) wytworzona przez jednostki krajowe rynkowe i nierynkowe pomniejszona o zużycie pośrednie poniesione w związku z jej wytworzeniem.

Wartość brutto środków trwałych – wartość równa nakładom poniesionym na zakup lub wytworzenie środków trwałych, bez potrącenia wartości zużycia (odpisów amortyzacyjnych).

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej (2010).....	7
Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości (2010).....	7
Wykres 3. Aktywność zawodowa osób w wieku 15-64 lat w krajach UE-27, Polski i województwa mazowieckiego (2010)	10
Wykres 4. Stopa bezrobocia w krajach UE-27, Polski i województwa mazowieckiego (2009)10	
Wykres 5. Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, mld. zł (2010).....	12
Wykres 6 Wartość brutto środków trwałych, mld zł (2010).....	12
Wykres 7. Podmioty z siedzibą w województwie mazowieckim posiadające za granicą udziały, oddziały lub zakłady wg sekcji PKD (2010)	20
Wykres 8. Liczba podmiotów z siedzibą w województwie mazowieckim należących do grup przedsiębiorstw wg rodzaju grupy (2010)	20
Wykres 9. Liczba oddziałów, zakładów i podmiotów z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały według formy prawnej jednostek zagranicznych (2010).....	21
Wykres 10. Liczba jednostek zagranicznych według sekcji PKD podmiotów sprawozdawczych zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego (2010).....	22
Wykres 11. Liczba osób pracujących w oddziałach, zakładach i podmiotach z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały (2010)	24
Wykres 12. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów osiągnięte przez oddziały, zakłady i podmioty z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały w mln zł (2010)	25
Wykres 13. Wartość eksportu i importu dokonanego przez oddziały, zakłady i podmioty z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały w mln zł (2010).....	25
Wykres 14. Nakłady poniesione przez oddziały, zakłady i podmioty z siedzibą za granicą, w których firmy w województwie mazowieckim mają udziały, na rzeczowe aktywa trwałe w mln zł (2010)	26
Wykres 15. Liczba i odsetek przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2008-2010 wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone procesy.....	34
Wykres 16. Liczba i odsetek przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2008-2010 wprowadziły innowacje produktowe	35
Wykres 17. Innowacyjność krajów europejskich według European Innovation Scoreboard 2010	40
Wykres 18. Przychody netto przedsiębiorstw przemysłowych uzyskane ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów ogółem, a także ze sprzedaży produktów innowacyjnych (2010)	41
Wykres 19. Przychody netto przedsiębiorstw przemysłowych w województwie mazowieckim ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług) nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek (2010)	44

Wykres 20. Odsetek przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną (2010).....	45
Wykres 21. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim w zakresie innowacji produktowych i procesowych w sektorze usługowym (2010).....	46
Wykres 22. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim w zakresie innowacji produktowych i procesowych w sektorze przemysłowym (2010)	46
Wykres 23. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim w zakresie innowacji produktowych i procesowych w podziale na źródła finansowania, dane w tys. zł oraz udział proc. (2010).....	47
Wykres 24. Liczba jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową w województwie mazowieckim według sektorów instytucjonalnych (2010).....	48
Wykres 25. Przedsiębiorstwa w województwie mazowieckim, które współpracowały w zakresie działalności innowacyjnej w % ogółu przedsiębiorstw (2010).....	50
Wykres 26. Liczba przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2009-2011 współpracowały z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami w ramach inicjatywy klastrowej, w % ogółu przedsiębiorstw.....	52
Wykres 27. Liczba przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2009-2011 współpracowały z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami w ramach inicjatywy klastrowej, w % ogółu przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie	52
Wykres 28. Liczba przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w latach 2009-2011 współpracowały z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami w ramach inicjatywy klastrowej w % ogółu przedsiębiorstw współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej	53
Wykres 29. Ochrona własności przemysłowej w Polsce: liczba zgłoszonych do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej wzorów użytkowych oraz udzielonych praw ochronnych (2010)	56
Wykres 30. Ochrona własności przemysłowej w Polsce: liczba zgłoszonych do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej wynalazków oraz udzielonych patentów (2010)	56
Wykres 31. Zgłoszenia międzynarodowych patentów (PCT) na milion mieszkańców w wybranych krajach OECD, Polsce i województwie mazowieckim (2010).....	60
Wykres 32. Procent przedsiębiorstw innowacyjnych w województwie mazowieckim, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną	65
Wykres 33. Kierunki wsparcia publicznego na działalność innowacyjną przedsiębiorstw w województwie mazowieckim w latach 2009-2011	66
Wykres 34. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną (w tym B+R) w poszczególnych województwach (% przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie) w sektorze przemysłu	67
Wykres 35. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną (w tym B+R) w poszczególnych województwach (% przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie) w sektorze usług	67
Wykres 36. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną według rodzaju programu w poszczególnych województwach (% przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie) w sektorze przemysłu	69

Wykres 37. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną według rodzaju programu w poszczególnych województwach (% przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie) 69

Spis tabel

Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie mazowieckim, jego podregionach oraz Polsce według kodów PKD (2010)	8
Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej według PKD i poziomów techniki, w Polsce i woj. mazowieckim (2010).....	9
Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarki narodowej według sektora własności i poziomów techniki, w Polsce i woj. mazowieckim (2010)	9
Tabela 4. Wartość dodana brutto w województwie mazowieckim, jego podregionach oraz Polsce według kodów PKD, mln zł (2010)	11
Tabela 5. Nakłady inwestycyjne według PKD 2007 (2010)	13
Tabela 6. Nakłady inwestycyjne na środki trwałe - główne kierunki inwestowania (2010) ...	13
Tabela 7. Struktura produkcji sprzedanej w sekcji przetwórstwo przemysłowe w województwie mazowieckim według poziomu techniki (2010)	14
Tabela 8. Produkcja sprzedana przedsiębiorstw z sekcji G-U według wybranych poziomów zaangażowania wiedzy w województwie mazowieckim (Polska=100) (2009)*	15
Tabela 9. Środki automatyzacji procesów produkcyjnych na wyposażeniu przedsiębiorstw w województwie mazowieckim według branż (2010).....	16
Tabela 10. Liczba jednostek zagranicznych w województwie mazowieckim według kraju lokalizacji i % udziału podmiotu sprawozdawczego (2010)	23
Tabela 11. Internacjonalizacja firm w województwie mazowieckim – podział według poziomu zaawansowania techniki (2010)	26
Tabela 12. Internacjonalizacja firm w województwie mazowieckim – podział według zaangażowania w eksport branży (2010)	28
Tabela 13. Przedsiębiorstwa innowacyjne działające w województwie mazowieckim według sektora własności i wielkości – udział w % (2010).....	32
Tabela 14. Przedsiębiorstwa innowacyjne działające w województwie mazowieckim według klasyfikacji PKD 2007 – liczba oraz udział w % (2010)	32
Tabela 15. Liczba i odsetek przedsiębiorstw w województwie mazowieckim, które w 2010 r. wprowadziły innowacje marketingowe oraz organizacyjne.....	35
Tabela 16. Innowacje organizacyjne w województwie mazowieckim latach 2008-2010 – w % ogółu przedsiębiorstw	36
Tabela 17. Innowacje marketingowe w województwie mazowieckim latach 2008-2010 – w % ogółu przedsiębiorstw	38
Tabela 18. Innowacyjność Mazowsza według Regional Innovation Scoreboard 2009	40
Tabela 19. Przychody ze sprzedaży w 2009 r. produktów nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w latach 2007-2009 w województwie mazowieckim według sektora własności i wielkości (2009)	42
Tabela 20. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim według sektorów własności (2010)	45

Tabela 21. Nakłady na działalność innowacyjną w województwie mazowieckim według źródeł finansowania, sektorów własności i wielkości (2010)	47
Tabela 22. Współpraca przedsiębiorstw z województwa mazowieckiego w zakresie działalności innowacyjnej (2010)	49
Tabela 23. Sprzedaż technologii przez przedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego według rodzaju technologii oraz kraju docelowego (2010)	54
Tabela 24. Zakup technologii przez przedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego według rodzaju technologii oraz kraju pochodzenia (2010)	55
Tabela 25. Ochrona własności intelektualnej w przedsiębiorstwach w latach 2009-2011 (dane w proc.)	57
Tabela 26. Ochrona własności przemysłowej w przedsiębiorstwach w latach 2009-2011 (dane w proc.)	59
Tabela 27. Techniki stosowane w podmiotach w województwie mazowieckim prowadzących działalność B+R w dziedzinie biotechnologii (2009)	61
Tabela 28. Podmioty ^a prowadzące działalność B+R w województwie mazowieckim w dziedzinie biotechnologii według obszaru zastosowania biotechnologii (2009)	61
Tabela 29. Nakłady na działalność B+R w województwie mazowieckim w dziedzinie biotechnologii według źródeł finansowania (2009)	62
Tabela 30. Personel B+R w województwie mazowieckim w dziedzinie biotechnologii w jednostkach naukowych według grup stanowisk (2009)	63
Tabela 31. Personel B+R w województwie mazowieckim w dziedzinie biotechnologii według poziomu wykształcenia (2009)	64
Tabela 32. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną (w tym B+R), w % przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie	66
Tabela 33. Przedsiębiorstwa, które w latach 2009-2011 otrzymały publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną według rodzaju programu w % przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie	68

Spis map

Mapa 1. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. Mieszkańców (2010).....	8
Mapa 2. Udział innowacyjnych przedsiębiorstw w województwie mazowieckim w sektorze przemysłu i usług według województw (2010).....	34
Mapa 3. Inicjatywy klastrowe w województwie mazowieckim	51

Źródła danych

- GUS, Bank Danych Lokalnych
http://www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks
- GUS, Nauka i Technika w 2010 r.
http://www.stat.gov.pl/gus/5840_2243_PLK_HTML.htm
- GUS, Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce
http://www.stat.gov.pl/gus/5840_14766_PLK_HTML.htm
- GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw
http://www.stat.gov.pl/gus/5840_11212_PLK_HTML.htm
- GUS, dane sprawozdawcze z formularzy: PNT-02/2010 r. oraz PNT-02/u -2010 r.
- GUS, dane sprawozdawcze z formularza KZZ.
- OECD, Regional Database:
<http://www.oecd.org>
- Eurostat
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
- *European Innovation Scoreboard 2010 (EIS)*, European Commission, Brussels 2010.
- *Regional Innovation Scoreboard 2009 (RIS)*, European Commission, Brussels 2010.
- *Klasy w województwie mazowieckim*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2012.